

Tweejaarlijks verslag

(Jaar 2001 – 2002)

Wet van 2 JUNI 1998 houdende oprichting van een Informatie- en Adviescentrum inzake de schadelijke sektarische organisaties en van een Administratieve coördinatiecel inzake de strijd tegen schadelijke sektarische organisaties.

Art. 11. Het Centrum stelt elke twee jaar een verslag van zijn activiteiten voor. Dit verslag wordt gestuurd aan de Ministerraad, de Wetgevende Kamers en aan de Raden en Regeringen van de Gemeenschappen en Gewesten.

INHOUD

- **Inleiding**
- **Activiteitenverslag**

- **Werking**
 - A. Leden
 - B. Secretariaat
- **Vergaderingen**
- **Uitvoering van de opdrachten**
 - Opdracht 1: Studie van het fenomeen
 - Opdracht 2: Documentatiecentrum
 - Opdracht 3: Onthaal en informatie van het publiek
 - Opdracht 4: Adviezen en aanbevelingen formuleren voor de autoriteiten
- **Samenwerking met de Administratieve Coördinatiecel**
inzake de strijd tegen schadelijke sektarische organisaties

- **Perspectieven**

Inleiding

Bij dezen bieden wij het tweede tweejaarlijks verslag aan van het Informatie- en Adviescentrum inzake Schadelijke Sektarische Organisaties. In vergelijking met het vorige verslag is de uitvoerige uitweiding over het wettelijk kader van het Centrum hier achterwege gelaten, omdat dit op grond van het eerste tweejaarlijks verslag voldoende bekend is.

Dit verslag omvat achtereenvolgens:

(I) een beschrijving van de werking van het Centrum: de leden en het secretariaat. Hieruit blijkt dat de continuïteit in de samenstelling van de leden, de tijdige vervanging van ontslagnemende leden en het bijeenbrengen van de nodige expertise een blijvende zorg van de overheid moeten zijn;

(II) een overzicht van de vergaderingen van het Centrum (frequentie, aanwezigheid, inhoudelijke aandachtspunten);

(III) een beschrijving van de wijze waarop het Centrum zijn wettelijke opdrachten heeft uitgevoerd, met name (1) studie van het fenomeen, (2) uitbouw van een documentatiecentrum, (3) voorlichting van het publiek en de wijze waarop de groeiende vraag naar informatie wordt beantwoord, en tenslotte (4) adviezen en aanbevelingen voor de autoriteiten.

Dit overzicht laat zien dat het Centrum in de voorbije periode een grotere bekendheid heeft gekregen en dat steeds meer een beroep op de diensten ervan wordt gedaan door het grote publiek en door de autoriteiten;

(IV) samenwerking met de Administratieve Coördinatiecel.

Het geheel eindigt met het formuleren van een aantal perspectieven en prioriteiten voor de toekomst, met de bedoeling het Centrum nog efficiënter en bekender te maken.

Prof. Adelbert Denaux
Voorzitter I.A.C.S.S.O.

ACTIVITEITENVERSLAG

I – Werking van het Centrum

A. Leden : situatie op 31/12/2002

VASTE LEDEN	PLAATSVERVANGENDE LEDEN
De heer A. DENAUX (N) hoogleraar aan de KULeuven	Mevrouw C. CORNILLE (N) <i>Ontslag op 15.05.00</i> docente aan de KULeuven
Mevrouw V. GEUFFENS (N) adviseur bij de Kamer van volksvertegenwoordigers	De heer R. LIAGRE (N) <i>Ontslag op 12.03.01</i> dokter in de geneeskunde
De heer J. BRAECKMAN (N) hoogleraar aan de UGent	De heer L. DE DROOGH (N) licentiaat psychologische en pedagogische wetenschappen
Mevrouw F. VANDERSTICHELEN (F) verantwoordelijk voor «Univers Santé» bij de UCL	De heer M. TAVERNE (F) diensthoofd bij de UCL
De heer J.-C. GEUS (F) <i>Ontslag op 04.12.02</i> Kamervoorzitter bij de Raad van State	Mevrouw R. DURY (F) <i>Ontslag op 10.09.99</i> ex-gouverneur van Brussel-Hoofdstad
Mevrouw M.-C. MAERTENS (F) eerste substituut-procureur des Konings, Doornik	De heer X. DE SCHUTTER leraar aan de Europese School
De heer J. GOETHALS (N) professor aan de KULeuven	Mevrouw N. STAESSENS (N) medewerkster CD&V-fractie Kamer
De heer J.-P. VAN BENDEGEM (N) hoogleraar aan de VUB	De heer W. VANDEKERCKHOVE (N) assistent aan de UGent
De heer B. BULTHE (N) ondervoorzitter en onderzoeksrechter in de rechtbank van eerste aanleg te Brussel	Mevrouw A. VERLINDEN (N) doctor in de sociologie
De heer M. L.-L. CHRISTIANS (F) docent UCL	Mevrouw J.-B. NYSENS-DUSSART (F) doctor in de rechten
De heer H. de CORDES (F) medewerker MR-fractie Kamer	De heer X. BAESELEN (F) <i>Ontslag op 22.12.00</i> medewerker MR-fractie Kamer
Mevrouw M.-L. GUILY (F) adjunct-adviseur - PS-Fractie	De heer Ch. BERLINER (F) doctor in de geneeskunde

B . Secretariaat van het Centrum

Leden van het secretariaat

Het secretariaat is op volgende wijze georganiseerd:

- 1.een **directeur**: universitair van niveau A;
- 2.een **studiedienst** (daaronder begrepen juridische afdeling); universitaires van niveau A :
 - een jurist;
 - een licentiate psychologie (contractueel);
 - een licentiate sociologie (contractueel);
 - een licentiate journalistiek (contractueel);
- 3.een personeelslid van niveau C (statutair) voor het **secretariaat stricto sensu**, afhandeling van de bestellingen van de boeken en beheer van de documentatie;
- 4.een personeelslid van niveau D voor het klassement, receptie, kopies, boekbinderij, enz..

Belangrijke opmerking: op de studiedienst werkte tevens een criminoloog (contractueel), die de dienst heeft verlaten uit carrièreoverwegingen. Hij is niet vervangen door het ministerie van Justitie. Gelet op de enorme stijging van het werk (en van het aantal (aan)vragen, cf. de statistieken) zouden twee extra personeelsleden van niveau A in dienst moeten worden genomen.

De bibliotheek en de documentatiedienst die toegankelijk zijn (voor het publiek): het publiek wordt ontvangen door alle personeelsleden, zulks naar gelang het geval en de beschikbaarheid. Ondanks een verzoek in die zin en een van bij het begin voor andere personeelsleden van niveau A met het oog hierop vastgelegde betrekking in de personeelsformatie, is deze vacature niet vervuld.

Belangrijke opmerking: indien geen gespecialiseerde bibliothecaris of bibliothecaris met voldoende ervaring in dienst wordt genomen, kunnen de wettelijke opdrachten van het Centrum niet optimaal worden vervuld. Dit probleem moet volgens het Centrum dan ook nog steeds bij voorrang worden opgelost.

Probleem van de personeelsformatie:

geen verandering ten opzichte van het vorige verslag.

- het statuut van (tijdelijk) contractueel personeelslid leidt ertoe dat het Centrum het gevaar loopt hooggekwalificeerd personeel te verliezen zodra zij de nodige deskundigheid hebben verworven; idealiter zou een stabiele formatie van het meest geschikte personeel tot stand moeten kunnen worden gebracht. Bovendien kan een verschil in statuut de motivatie doen afnemen.
- het secretariaat van het Centrum moet beschikken over een permanente (organieke) personeelsformatie die de onafhankelijkheid en de continuïteit van zijn werk waarborgt: de directeur (met de rang van adviseur), de universitaires (adjunct-adviseurs), de personeelsleden van niveau C, enz..

Het personeel is onder het rechtstreekse gezag van de voorzitter van het Centrum geplaatst.

II – Vergaderingen van het Centrum

Het Centrum heeft sedert het door de Kamer van Volksvertegenwoordigers op 29 april 1999 is opgericht in 1999 vier en in 2000, 2001 en 2002 telkens negen plenaire vergaderingen gehouden. Dit verslag heeft betrekking op de jaren 2001 en 2002.

Tijdens die vergaderingen kan het Centrum enkel rechtsgeldig beraadslagen indien ten minste de meerderheid van de leden, te weten 7 op 12, aanwezig is. Gemiddeld waren 9 leden aanwezig.

BEHANDELDE ONDERWERPEN:

- 5 februari 2001: 10 leden aanwezig:

- gesprek met een deskundige die mogelijk zal samenwerken met het Centrum;
- verzoek om advies betreffende de Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen (vervolg 2);
- goedkeuring van de operationele definitie van schadelijke sektarische organisatie (in het kader van de wet van 2 juni 1998) en schema van de criteria inzake schadelijkheid;
- eerste gedachtewisseling over het tweejaarlijks verslag 2000-2001;
- vastlegging van gedragslijnen inzake betrekkingen van het Centrum met externe actoren;
- mondeling verslag van een onderhoud met de vertegenwoordiger van Human Rights Without Frontiers;
- problemen in verband met de bibliotheek;
- verslag van een colloquium te Parijs georganiseerd door de A.I.D.L.R.;

- 5 maart 2001: 10 leden aanwezig:

- beslissing om processen-verbaal op te maken waarin de opmerkingen worden opgenomen in de taal van de sprekers;
- verzoek om advies "Mormonen" (vervolg 3): vragenlijst voor de leiders van de Mormonen in België;
- problemen in verband met de bibliotheek;
- tweejaarlijks verslag: eerste bespreking;
- schema van de criteria inzake schadelijkheid;
- activiteiten voor 2001: contacten met officiële partners en partners uit het verenigingsleven.

- 23 april 2001: 10 leden aanwezig:

- verzoek om advies "Mormonen" (vervolg 3): bepaling van een deadline om vragen te beantwoorden;
- evaluatie van de gevaarlijkheid (ontwerp wordt ingediend door het secretariaat);
- probleem van zendelingenwerk als beroepsactiviteit;
- koninklijk besluit "persoonlijke levenssfeer": mededeling;
- bibliothecaris: wervingsprocedure aan de gang;
- ontslagen van de heren X. Baeselen en R. Liagre, plaatsvervangende leden, 3 oproepen tot kandidaten;
- contacten met de officiële partners en partners uit het verenigingsleven;
- tweejaarlijks verslag.

- 31 mei 2001: 9 leden aanwezig:

- activiteiten van het secretariaat: statistische benadering van de (aan)vragen;
- ontwerp van advies betreffende de Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen;
- voorbereiding van de vergadering met de terreinverenigingen op 6 oktober 2001.

- 9 juli 2001: 9 leden aanwezig:

- werkzaamheden van het secretariaat: voorstelling van het ontwerp van folder over de Bahá'í's – discussie over het gebruik van folders – programmatie van de folders over de Mormonen en de Getuigen van Jehova;
- verslag van het bezoek van de heren Fautré (HRWF) en Gribowski (Verenigde Staten: IRPP);
- goedkeuring van het advies over de Mormonen;
- ontmoeting met de verenigingen op 6 oktober 2001 (tekst van de uitnodiging);
- werving van kandidaten ter vervanging van de leden van het Centrum die ontslag hebben genomen;
- bibliotheek;
- verslag van de ontmoeting te Parijs (14-15 juni 2001) met de MILS;
- tweejaarlijks verslag.

- 17 september 2001: 10 leden aanwezig:

- debat over niet-conventionele therapieën;
- ontmoeting met de verenigingen op 6 oktober 2001: agenda;
- tweejaarlijks verslag;
- bezoek van de Franse Mission Interministérielle de Lutte contre les Sectes (MILS) op 1 oktober aanstaande.

- 6 oktober 2001: 7 leden aanwezig:

- ontmoetingsdag met de terreinverenigingen

Uitgenodigd: 9 Belgische verenigingen : C.I.G.S. (Contact et Information sur les Groupes Sectaires), A.V.C.S. (Aide aux Victimes des Comportements Sectaires), S.A.S. (Studie- en Adviesgroep Sekten), O.L.S. (Observatoire Local des Sectes), V.V.P.G. (Vereniging ter Verdediging van Persoon en Gezin), SOS-Sectes, A.S.F.V.S. (Association de Soutien aux Familles Victimes des Sectes), A.V.P.I.M. (Association des Victimes de Pratiques Illégales de la Médecine).

Voorstelling van de werking van het IACSSO en van de inhoud van de informatiemap die aan elke vereniging wordt bezorgd, voorstelling van de leden van het IACSSO, voorstelling van de rol van het secretariaat binnen het IACSSO en voorstelling van de bibliotheek en van het documentatiecentrum, evenals van de dossiers die ter beschikking van het publiek worden gesteld. Beslissing tot samenwerking tussen het IACSSO en de vertegenwoordigde verenigingen (cf. opdracht 1: studie van het fenomeen).

-22 oktober 2001: 12 leden aanwezig:

- goedkeuring van de folders over de Mormonen en de Bahá'í's;
- eerste voorstelling van de folder over de Getuigen van Jehova;
- verslag van de werkgroep niet-conventionele therapieën en sekten: ontwerp van een studiedag over dit onderwerp;
- voorbereiding van de persconferentie die zou moeten plaatsvinden op maandag 10 december 2001, naar aanleiding waarvan het tweejaarlijks verslag moet worden voorgesteld, na te zijn voorgesteld aan de bevoegde autoriteiten;
- evaluatie van de ontmoetingsdag van 6 oktober 2001 met de verenigingen en overzicht van de daaruit resulterende actiepunten. Het was de eerste keer dat alle verenigingen werden bijeengebracht.

- 26 november 2001: 11 leden aanwezig:

- K.B. persoonlijke levenssfeer: stand van zaken;
- aanbeveling aan de minister van Justitie om aan de Administratieve Coördinatieceel een vertegenwoordiger van het ministerie van Volksgezondheid en een vertegenwoordiger van Buitenlandse Zaken toe te voegen;
- vergaderagenda voor 2002;

- voorbereiding van de studiedag over niet-conventionele therapieën en sekten: voorstelling door de werkgroep en eerste tekst « focus » in verband met de studiedag. « Gezondheid » en « geestelijke gezondheid » zullen worden vermeld;
- voorbereiding van de persconferentie van 6 december 2001;
- evaluatie van de ontmoetingsdag met de terreinverenigingen van 6 oktober 2001;
- ontwerp van brochure ten behoeve van leraars: oprichting van een werkgroep;
- voorstelling van een vertrouwelijke zaak die is behandeld samen met de nationale magistraat en de Administratieve Coördinatieceel inzake de strijd tegen schadelijke sektarische organisaties, in verband met de bescherming van minderjarigen binnen een groepering. De zaak was door het IACSSO bij de Coördinatieceel aangebracht;
- verslag van het bezoek van vertegenwoordigers van de scientology;
- contacten met de Mormonen en de Bahá'í's in verband met de op hen betrekking hebbende folders;
- kandidaturen voor het Centrum: stand van zaken.

- 28 januari 2002: 8 leden aanwezig:

- K.B. persoonlijke levenssfeer: stand van zaken: eerste versie verwacht tegen 31/01;
- studiedag op 16/03/02: alternatieve geneeskunde en sekten;
- persconferentie: evaluatie;
- verzoek van het programma "La pensée et les hommes" om een artikel voor een speciaal nummer over sekten voor te bereiden;
- bekijken van de RTBF-uitzending van 9.01.2002 over "Radhadesh" (hare krisjna);
- werkbezoek van de heer Bellanger die voornemens is een gelijksoortig centrum op te richten in Zwitserland, en van zijn medewerkers gepland op 2.02.2002.

- 11 maart 2002: 10 leden aanwezig:

- studie van de Zwitserse en Franse brochure over de rechten van de burger inzake sekten;
- initiatief met betrekking tot het onderwijs (vervolg);
- folders over de Bahá'í's, Mormonen en Getuigen van Jehova (vervolg);
- alternatieve geneeskunde (vervolg);
- initiatief met betrekking tot het onderwijs, "jongeren", met als doel een kritische opvoeding;
- K.B. persoonlijke levenssfeer: tekst verstrekt door het directoraat-generaal Strafwetgeving en Rechten van de Mens (onder de leden verspreid ter onderzoek);
- contacten met de Chinese ambassade in verband met Falun Gong;
- contacten met het Centrum voor gelijkheid van kansen.

- 15 april 2002: 8 leden aanwezig:

- indrukken over een dossier met de publiekelijk beschikbare informatie betreffende de kerk van Père Samuel (en verslag van de contacten met het Centrum voor gelijkheid van kansen en de pers in verband met dit dossier);
- onderwijsdebat (vervolg);
- gedachteswisseling over de getuigenissen die de terreinverenigingen kunnen aanbrenge;
- debat over de prioriteiten: ontwikkeling van de documentatie, voorlichting van het publiek, uitbouw van een website, volgen van de actualiteit, inventaris van getuigenissen, opvoedkundig initiatief, verzameling van rechtspraak;
- brochure over de rechten van de burger inzake sekten: verslag van de werkgroep;
- onderzoek van het verzoek om advies van het directoraat-generaal Strafinrichtingen (vervolg): er is geen nuttige informatie over de betrokken groep;
- onderzoek van een vertrouwelijk verzoek om advies van een federale instelling (vervolg): verslag van het onderhoud met de indieners van het verzoek;
- studiedag "alternatieve geneeskunde en sekten": verslag van de contacten met de uitgenodigde sprekers;
- onderzoek van het ontwerp van besluit "persoonlijke levenssfeer", conclusies gevraagd tegen de volgende vergadering.

- 27 mei 2002: 10 leden aanwezig:

- folder over de Getuigen van Jehova: ontmoeting vastgelegd op 6 juni teneinde de problematiek samen met hen te onderzoeken;
- behandeling van een niet afgehandeld verzoek om informatie en/of advies vanwege een jeugdrechter: overgezonden informatie, wachten op een formeel verzoek om advies;
- K.B. persoonlijke levenssfeer: geen nieuwe voorstellen van de leden;
- uiteenzetting van mevrouw Deuxdeniers, adviseur bij de MILS, over alternatieve geneeskunde en sekten.

- 24 juni 2002: 8 leden aanwezig:

- dringend verzoek om advies over Transcendente Meditatie (TM) van de minister van Justitie: voorstelling van een ontwerp van antwoord naar aanleiding van cursussen transcendent meditatie in een gevangenis: antwoord met informatie en conclusies;
- verslag van het bezoek van de Belgische leiding van de Getuigen van Jehova: stand van zaken met betrekking tot de folder;
- studiedag over alternatieve geneeskunde gepland op 30.11.02: organisatie;
- K.B. persoonlijke levenssfeer: geen opmerkingen: klaar om te worden verzonden naar de administratieve diensten van Justitie;
- onderzoek van concrete voorbeelden van door het secretariaat gegeven antwoorden: geen opmerkingen.

- 16 september 2002: 8 leden aanwezig:

- verzoek om advies van het parket met betrekking tot een vonnis omtrent de toekenning van de bewaring van minderjarige kinderen: voorstelling van een ontwerp na de eerste overzending van informatie aan het parket en aan de onderzoeksrechter: goedkeuring van het advies;
- verzoek om advies van de minister van Justitie inzake transcendent meditatie: geen extra verzoek om een formeel advies ingevolge de opgestuurde conclusies;
- studiedag over alternatieve geneeskunde en sekten: stand van zaken;
- K.B. persoonlijke levenssfeer: doornemen van de punten die moeten worden gewijzigd in het ontvangen ontwerp;
- verslag van de buitenlandse bezoeken: congres van het CESNUR te Salt Lake City en van de I.A.R.F. te Boedapest: discussie over de deelname aan de colloquia;
- voorstelling van de afgeronde en gedrukte brochures over de Mormonen en de Bahá'í's;
- voorgenomen vergadering met de Europese collega's: mogelijke datum: 5/6 april 2003. Eerste gedachtewisseling.

- 21 oktober 2002: 7 leden aanwezig:

- verzoek om advies van het parket met betrekking tot een vonnis omtrent de toekenning van de bewaring van minderjarige kinderen (vervolg): discussie over de niet bekendmaking van het uitgebrachte advies (overzending ter goedkeuring van de niet bekendmaking aan de leden); discussie over de adviesprocedure;
- onderzoek van een vertrouwelijk verzoek om advies van een federale instelling (vervolg): verslag van het eerste resultaat van de uitgevoerde studie;
- debat over het verslag van het Amerikaanse Department of State inzake godsdienstvrijheid en over het verslag Swiebel, over de situatie van de grondrechten in de Europese Unie: punten die betrekking hebben op België en die moeten worden rechtgezet: reacties gevraagd;
- studiedag over alternatieve geneeskunde op 30.11.02: stand van zaken;
- vergadering met de Europese collega's: bepaling van het onderwerp;
- vervanging van de ontslagnemende leden;
- twejaarlijks verslag (2001-2002) van het Centrum: voorstelling van een eerste schema;
- informatie(aan)vragen van de media in verband met de scientology ingevolge de tentoonstelling op het Rogierplein: discussie.

- 30 november 2002:

- studiedag over alternatieve geneeskunde: terreinverenigingen : A.D.I.F., A.V.C.S., S.A.S., A.S.F.V.S., C.I.G.S., SOS Sectes, V.V.P.G.; sprekers: de dokters Betz, Berliner, Monroy en Grunwald (*cf. infra*).
-

- 16 december 2002: 9 leden aanwezig:

- studiedag over alternatieve geneeskunde: evaluatie; op grond van de tijdens de studiedag gehouden voordrachten zal onder toezicht van een redactiecomité een folder worden gemaakt; beslissing tot publicatie van de "stukken" van de studiedag;
 - Egmont: vergadering met de Europese collega's (5 & 6/04/2003): wachten op de beslissing tot beschermheerschap van de minister; voorstelling van het voorgestelde onderwerp: "Sectarian Aberrations in the Enlarged European Union: Between Local and Global Dimensions": beperkingen/obstakels inzake buitenlandse documentatie, belang van de status (positief-negatief) die in een ander land aan bewegingen wordt gegeven, in de praktijk zorgen voor een goede samenwerking tussen de instellingen;
 - tweejaarlijks verslag: eerste schema (vervolg);
 - gedachteswisseling over de deelname aan buitenlandse colloquia;
 - debat over het verslag van het Amerikaanse Department of State over godsdienstvrijheid en over het verslag Swiebel, over de situatie van de grondrechten in de Europese Unie (vervolg).
-

III – Uitvoering van de opdrachten van het Centrum

OPDRACHT 1 : Studie van het fenomeen

II. Art. 6, §1.

1° : het verschijnsel van schadelijke sektarische organisaties in België en hun internationale bindingen bestuderen;

1. Algemeen

Het systematisch onderzoek van bewegingen vindt *a priori* plaats op grond van vragen gesteld door het publiek¹ en door de autoriteiten. Hieraan wordt de meeste tijd besteed, vooral omdat de personeelsbezetting van het secretariaat (studiedienst) onvolledig is ingevolge het vertrek van een analist-criminoloog² die niet is kunnen worden vervangen.

De studie omvat de analyse van de oorsprong van de beweging, haar doctrine, publicaties, problematische aangelegenheden, de gedragingen van de groep, enz.. Dit deel wordt afgerond met de publicatie van folders³, van bijgewerkte nota's ten behoeve van het publiek en van antwoorden die dagelijks aan het publiek en aan de autoriteiten worden gegeven.

De bibliotheek en het documentatiecentrum⁴ vormen de voornaamste basis voor die studies.

De samenwerking met universitaire onderzoekers wordt gerealiseerd aan de hand van studentenstages, hulp bij thesissen, "zelfstandige" onderzoekers, deelname aan academische colloquia en gastsprekers.

In die context van samenwerking met de universitaire onderzoeksteams neemt het Centrum deel aan de uitwerking van een project in het kader van het programma "sociale cohesie" dat ten uitvoer wordt gelegd door de "Federale Diensten voor Wetenschappelijke, Technische en Culturele aangelegenheden" van de diensten van de eerste minister. Het oorspronkelijke onderwerp handelde over de sekten in een pluralistisch stelsel: instrumenten voor een verzorgingsbeleid.

De externe contacten, waaronder die met het buitenland, geschieden nog steeds volgens dat beginsel.

De contacten van het Centrum hebben sedert de oprichting ervan verschillende doelstellingen:

- doen blijken van de aanwezigheid ervan bij de bevoegde buitenlandse autoriteiten en de gespecialiseerde universitaire milieus. De geloofwaardigheid ervan bekrachtigen en, in weerwil van sommige aanhoudende, externe bedenkingen in dit verband, de realiteit vanuit Belgisch oogpunt bevestigen, onder meer door middel van publicaties waarin het Belgische optreden en het Belgische standpunt worden voorgesteld. Zo heeft het Centrum of de voorzitter ervan artikels gepubliceerd in het tijdschrift "La Pensée et les Hommes", in een speciaal nummer gewijd aan de strijd tegen sekten (in het Frans, éditions de l'Université de Bruxelles, 2002), in het tijdschrift "Ethiek & Maatschappij", in een nummer gewijd aan "sekten en de overheid" (in het Nederlands, publicatie van de Universiteit Gent, 2002, nr. 1, mei, waarin twee andere artikels van leden van het Centrum, de heren Johan Braeckman en Luc De Droogh, zijn opgenomen) en in de "Law Review"

¹ Cf. opdracht 3: onthaal en informatie van het publiek.

² Cf. B. Het secretariaat van het Centrum.

³ Cf. opdracht 3.

⁴ Cf. opdracht 2: documentatiecentrum.

van de Brigham Young University (in het Engels, publicatie van de Brigham Young University, Utah, 2002, nr. 2, met daarin een ander artikel van een Belgische auteur, Guy Haarscher);

- een grotere kennis van het fenomeen, van de actoren en van de gespecialiseerde instanties verwerven, de middelen voor gegevensuitwisseling en/of samenwerking aanwenden en de relevantie ervan evalueren;

- de betrokken milieus inlichten over de opdrachten en capaciteiten van het Centrum.

In dit kader heeft het Centrum contacten gehad met de betrokken milieus, daaronder begrepen met de NRB's (« nieuwe religieuze bewegingen »), maar vooral met de terreinverenigingen¹ en de educatieve milieus.

Deze punten worden hierna in detail uiteengezet, zulks gelet op het belang ervan.

2. Ontmoetingsdag met de terreinverenigingen in oktober 2001

De terreinverenigingen nemen deel aan het verzamelen van informatie, verlenen hulp aan het publiek en zijn (dagelijks) van nut in het kader van de werkzaamheden van het Centrum (cf. *wet van 2 juni 1998, hfst. II, art. 6, §2, 1°, 4°, 5°*).

De uitgenodigde en deelnemende verenigingen, welbekend en gewaardeerd wegens de hulp in situ die zij bieden aan het publiek dat lijdt onder het sektarisch fenomeen, zijn, na overleg binnen het Centrum, gekozen op grond van hun belangrijkheid en betrouwbaarheid. Het was de bedoeling de voornaamste verenigingen te ontmoeten.

Hun rol is complementair aan die van het Centrum en slaat een brug tussen het Centrum en een deel van het publiek. Zij bieden inzonderheid psychologische steun aan.

Deze verenigingen worden hieronder voorgesteld. Zoals blijkt uit de werkzaamheden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers verrichten zij belangrijk werk.

2.1 Voorstelling van de werking van het IACSSO en van de inhoud van de informatiemap die aan elke vereniging wordt bezorgd, voorstelling van de leden van het IACSSO, voorstelling van de rol van het secretariaat binnen het IACSSO en voorstelling van de bibliotheek en van het documentatiecentrum, evenals van de dossiers die ter beschikking van het publiek worden gesteld.

2.2 Inhoud van de gedachtewisseling

Naast het eerste formele contact tussen de verschillende deelnemers was het eerste deel gewijd aan de uitwisseling van algemene informatie over de bestaande situatie, alvorens over te gaan tot het uitwerken van gestructureerde discussiefora. Het was de eerste keer dat de verenigingen allemaal samen waren. De beslissing om het Centrum in een gestructureerde discussie te betrekken, werd in de latere vergadering over het onderwerp "sekten en gezondheid" formeel bevestigd.

Het maken van een inventaris van recht en rechtspraak was eveneens een gemeenschappelijk aandachtspunt. Het Centrum neemt hiermee reeds een aanvang.

Er is tevens afgesproken een beroep te doen op de mogelijke deskundigheid van sommige, in een aantal gevallen meer gespecialiseerde verenigingen, alsook een werkgroep op te richten waarin leden van het IACSSO zullen samenwerken met geïnteresseerde personen binnen de terreinverenigingen met het oog op het opstellen van een informatiemap ten behoeve van het onderwijs op secundair en universitair niveau, evenals van de opvoeders.

De tenuitvoerlegging van dit laatste punt was reeds gedeeltelijk gerealiseerd samen met het O.L.S., alvorens te zijn voortgezet in het project "educaunet" (cf. *infra*).

¹ Naast de gebruikelijke deelname van het Centrum aan de door deze verenigingen georganiseerde colloquia.

2.3 Voorstelling van de verschillende verenigingen (alfabetisch geordend)

-A.D.I.F. (Association pour la défense de l'individu et de la famille)

Deze vereniging, gesticht door Julia Nyssens-Dussart, lid van het Centrum, heeft haar aandacht voornamelijk geconcentreerd op de juridische aspecten van de sektarische problematiek. Het was aanvankelijk de bedoeling contacten te leggen, aanspreekpunten te creëren, politici te ontmoeten en deel te nemen aan conferenties.

-A.S.F.V.S. (Association de soutien aux familles victimes des sectes) (1994-)

Deze vereniging is in 1994 gesticht naar aanleiding van het onbegrip van familieleden waarmee de stichters werden geconfronteerd, alsmede om de beleefde ervaringen in iets positiefs om te zetten. Het is de bedoeling samen te werken met de verschillende actoren op het terrein. Zij beantwoordt informatie(aan)vragen in verband met een groot aantal sektarische groepen en streeft vooral ernaar te luisteren naar het lijden van de mensen, de naaste verwanten en hun familie te steunen, alsook een netwerk van wederzijdse hulp uit te bouwen. Ten slotte organiseert de A.S.F.V.S. vergaderingen, activiteiten en een jaarlijks colloquium over de problematiek.

-A.V.C.S. (Aide aux Victimes des Comportements Sectaires)

Deze vereniging omschrijft zichzelf niet als een vereniging die sekten bestrijdt, maar wel als een dienst voor hulpverlening aan slachtoffers. Aldus kunnen personen er hulp en/of informatie verkrijgen. De vereniging beantwoordt veel vragen in verband met de Getuigen van Jehova, maar ook andere groepen komen aan bod.

-A.V.P.I.M. (Association des victimes des pratiques illégales de la médecine)

Deze vereniging, gesticht door dokter Berliner, lid van het Centrum, houdt zich veeleer bezig met de medische aspecten van de sektarische problematiek, daaronder begrepen alle zogenoemde alternatieve natuurgeneeswijzen. De stichter bekleedt een ambt binnen de Orde van geneesheren.

-C.I.G.S. (Contacts et informations sur les groupes sectaires)

C.I.G.S. organiseert tweemaal per week hulpverlening tussen twee en halfzeven. Sommige leden van C.I.G.S. hebben zelf ervaringen in verband met de sektarische problematiek gehad, andere zijn opgeleid om te luisteren. Er zijn 4 hulpverleners, 6-8 bestuurders en 10 personen voor de verzoeken om inlichtingen. C.I.G.S. stelt boeken en documentatie ter beschikking.

-O.L.S. (Observatoire local des sectes) (1996-)

Dit observatorium bestudeert sektarische gedragingen. Het is opgericht op initiatief van professor Ringlet, vice-rector van de UCL, en bestaat uit een « academische » groep, een werkgroep en het lokale observatorium op het terrein. De opdrachten ervan, in het kader van de universitaire gemeenschap, zijn de volgende: documentatie verzamelen, zorgen voor ondersteuning, informatie verstrekken en zorgen voor preventie (in scholen, gevangenis, OCMW's en instellingen). Het O.L.S. legt zich tevens toe op de uitbouw van een netwerk met de verschillende verenigingen, politiekorpsen, ...

-S.A.S. (Studie -en Adviesgroep Sekten) (1997-)

Opgericht als feitelijke vereniging door 3 ex-sekteleden (naar aanleiding van hun persoonlijke ervaringen). De hoofdactiviteit is *hulpverlening*. Getracht wordt ex-leden en familie te helpen en leden te steunen die uit de beweging willen stappen. De werking van indoctrinatie en manipulatie wordt aangeleerd. Een paar keer per jaar worden praatgroepen georganiseerd om ervaringen uit te wisselen en om nieuwe sociale netwerken aan te bieden. Er wordt tevens voorzien in raadgevende begeleiding (op psychologisch en juridisch vlak). Naast de hulpverlening is er ook *preventie*: getracht wordt zelf de media te benaderen en te informeren; men geeft lezingen in scholen en aan verenigingen; er worden workshops georganiseerd; zij hebben een website; om de twee maanden wordt een tijdschriftje uitgegeven; newsletter; men legt folders in bibliotheken.

-SOS-Sectes (2001-)

Deze vereniging neemt een deel van de activiteiten van het centrum Marconi over, dat vroeger een steunpunt had om te antwoorden op vragen met betrekking tot het sektarische fenomeen. De vereniging ontvangt voornamelijk ex-sekteleden en hun naaste verwanten. Zij stelt tevens documentatie ter beschikking, bijvoorbeeld over wervingstechnieken om nieuwe leden in de greep te krijgen en geestelijke manipulatietechnieken. SOS-Sectes beschikt over een gratis adviesdienst die steun biedt aan personen die lijden. In een later stadium hebben personen die zulks wensen, de mogelijkheid zich in te schrijven voor een therapie die langer duurt. De vereniging organiseert onder andere gemengde praat sessies met ex-sekteleden en naaste verwanten.

-V.V.P.G. (Vereniging ter Verdediging van Persoon en Gezin) (1983)

Is ontstaan uit de A.D.I.F., om een antwoord te bieden op het probleem in Vlaanderen. De activiteiten bestaan uit informatieverschaffing, telefonische contacten, persoonlijk onderhoud en informatieverzameling. Op eigen initiatief wordt niet naar de media gestapt. Soms organiseert de raad van bestuur voordrachten. Infopakketten voor vormingswerkers werden ontwikkeld. De hoofdtaak is het adviseren en begeleiden van gezinnen die rechtstreeks met het probleem geconfronteerd worden. Getracht wordt hierbij een zo neutraal mogelijke positie te behouden. Soms wordt contact opgenomen met de groeperingen om familie en groepering met elkaar in contact te brengen.

3. Werksessie over het onderwerp "sekten en gezondheid" in november 2002

3.1 Voorstelling

Sedert een tiental jaren is interesse voor schadelijke sektarische organisaties groot, inzonderheid ingevolge de fysieke of morele schade die zij op gezondheidsvlak veroorzaken en die de dood tot gevolg kan hebben. Een van de beroepscategorieën die bij dit maatschappelijk probleem zijn betrokken, zijn de artsen. Sommige sektarische organisaties gebruiken immers de geestelijke en lichamelijke gezondheid als masker, als verleidingsmiddel, als valstrik. Bovendien verkiezen deze organisaties meestal alternatieve geneeswijzen boven de klassieke geneeskunde. Hierbij vergeten voornoemde organisaties dat de toepassing van die geneeswijzen voor diagnostische en therapeutische doelstellingen schadelijke gevolgen kan hebben voor zieken die ernstig ziek zijn. Deze alternatieve geneeswijzen zorgen in vele gevallen voor allerlei soorten ingebeelde aandoeningen, zij maken gezonde mensen ziek. Sommige artsen behoren tot sektarische organisaties. Zij zijn gewone leden of proberen zelf nieuwe leden te werven. Zij verlenen de sekte geloofwaardigheid en handelen in strijd met hun deontologische code. Zoals kan worden opgemerkt, is het onderwerp relevant. Het Centrum heeft zich vanaf 2002 erop toegelegd de verwevenheid tussen sekten en gezondheid nader te onderzoeken.

In mei 2002 heeft mevrouw Deuxdeniers, adviseur bij de MILS, ondertussen MIVILUDES¹ geworden, voor het IACSSO een voordracht gehouden met als titel "Risque sectaire dans le système de santé et le secteur médico-social en France". Haar bijdrage toen vormde eigenlijk de inleiding van de werksessie over het onderwerp "sekten en gezondheid"². Mevrouw Deuxdeniers besprak een aantal in de medische sector vastgestelde misbruiken teneinde een overzicht te geven van medische en paramedische handelwijzen die van hun oorspronkelijke doelstelling worden afgewend.

Deze sessie, waaraan de bijdrage van mevrouw Deuxdeniers voorafging, bereikte een hoogtepunt met de organisatie van de studiedag van 30 november 2002. Verscheidene verenigingen en instellingen hebben aan deze studiedag deelgenomen: A.D.I.F., A.V.C.S., S.A.S., A.S.F.V.S., SOS-Sectes, C.I.G.S., V.V.P.G. (eveneens uitgenodigd waren *het Comité voor Bio-ethiek, de Orde van geneesheren, het Ministerie van Volksgezondheid, de Ligue de la santé mentale –Bruxelles et Namur- en de voorzitter van de Administratieve Coördinatiecel inzake de strijd tegen schadelijke sektarische organisaties*)³. Ter gelegenheid van de studiedag was het IACSSO gastheer voor de dokters Betz, Berliner, Monroy en Grunwald. Dr. Betz is stichter en lid van het directiecomité van de SKEPP (Studiekring voor de Kritische Evaluatie van Pseudo-wetenschap en het Paranormale) en "EG-deskundige" in het kader van het programma COST B4 (international coordination of research on alternative medicine). Dr. Berliner, lid van het IACSSO, is de stichter van de hierboven beschreven A.V.P.I.M. en vast lid van de raad van de Orde van geneesheren van Waals-Brabant. Dr. Monroy neemt deel aan de Conseil d'orientation van de MIVILUDES en is tevens auteur van boeken waarin hij onder meer de sektarische problematiek behandelt. Dr. Grunwald ten slotte is secretaris-generaal bij de Conseil national de l'Ordre des Médecins de France.

Deze sprekers hielden elk een voordracht met als titel:

Dr. Betz : *Bepaalde niet-rationele aspecten van de alternatieve geneeskunde, haar aantrekkingskracht en de vergelijking ervan met schadelijke sektarische organisaties;*

Dr. Berliner : *Présentation de cas concrets;*

Dr. Monroy : *Complexité et évolutions du concept de soin;*

Dr. Grunwald : *L'Ordre des Médecins français face aux mouvements sectaires et à leurs relations avec les Pratiques Médicales Non Eprouvées: quelques idées clefs*

¹ Mission interministérielle de vigilance et de lutte contre les dérives sectaires, Frankrijk.

² Voordien werkte zij voor het Franse ministerie van Sociale Zaken (arbeidsrecht en gezondheid, farmaceutische sector, voorwaarden van beroepsuitoefening, ziekenhuispraktijk, ...).

³ In volgorde van verschijning: A.D.I.F.: Association de Défense de l'Individu et de la famille, A.V.C.S.: Association des Victimes de Comportements Sectaires, S.A.S.: Studie en Adviesgroep Sekten, A.S.F.V.S.: Association de Soutien des Familles Victimes de Sectes, C.I.G.S.: Contacts et Information sur les Groupes Sectaires en V.V.P.G.: Vereniging ter Verdediging van Persoon en Gezin.

Naar aanleiding van deze studiedag werd een verslag opgesteld teneinde de deelnemers en de belangstellenden de mogelijkheid te bieden het toen gestarte debat voort te zetten.

3.2 Voordrachten van de sprekers

3.2.1 Dr. W. Betz

Bepaalde niet-rationele aspecten van de alternatieve geneeskunde, haar aantrekkingskracht en de vergelijking ervan met schadelijke sektarische organisaties

Er bestaat een grote verscheidenheid tussen de verschillende alternatieve behandelingen maar ze hebben als gezamenlijk kenmerk dat er geen enkel wetenschappelijk bewijs bestaat van hun werking. De alternatieve genezers (worden ook 'alterneuten' genoemd) verwerpen deze stelling met volgende argumenten:

- 1) er bestaan bewijzen maar het establishment negeert zulks;
- 2) omdat de alternatieve geneeswijze binnen een ander paradigma moet worden geïnterpreteerd dan de wetenschappelijke geneeswijze, is de wetenschappelijke bewijsmethode niet toepasbaar;
- 3) de wetenschap is relatief (cultureel bepaald).

De overtuigingstechnieken die worden gehanteerd zijn de volgende:

- er wordt valse informatie doorgegeven aan de pers, het publiek en de politici;
- de wetenschap wordt verdacht gemaakt ("mensen sterven in de hospitalen", "zij zijn omgekocht door de farmaceutische industrie", "antibiotica en vaccins vergiften", ...);
- de conventionele statistiek is niet toepasbaar op de alternatieve geneeswijzen.

Bepaalde karakteristieken van de alternatieve geneeswijzen zijn vergelijkbaar met deze in sektarische bewegingen:

- anti-wetenschappelijk;
- dogmatisch;
- intolerant voor kritiek;
- demonisering van de maatschappij;
- het volgen van een leider.

De technieken die sektarische bewegingen gebruiken, worden ook gebruikt binnen de alternatieve geneeskunde zoals desinformatie, isolatie, eigen onderwijs en psychotechnieken.

7% van de Belgen zou gebruik maken van alternatieve geneeswijzen. De meesten hiervan zijn grote gebruikers en over het algemeen niet gelukkig. Slechts een kleine minderheid van deze groep zijn de 'echte gelovigen'. Zij worden gekenmerkt door een fanatiek anti-wetenschappelijke houding, door een proselitisme, zij hebben een soort van psychische afhankelijkheid ontwikkeld met betrekking tot deze geneeswijzen, ze zijn geïnteresseerd in oosterse mystiek en westers occultisme.

De scheidingslijn tussen geneeskunde en geloof wordt soms heel dun.

Er bestaan reële gevaren voor de gezondheid wanneer men bijvoorbeeld tegen kankertherapie is, tegen vaccinaties, tegen bloedtransfusies, ...

Elke sekte heeft een eigen geneeskunde nodig om de sekte in stand te kunnen houden en om de leden te blijven controleren.

3.2.2 Dr. M. Monroy

Complexité et évolutions du concept de soin

Het snel groeiende succes van psychotherapieën is inzonderheid het gevolg van het belang dat de mens vandaag de dag hecht aan zijn zelfverwezenlijking, aan zijn zelfontplooiing.

De psychotherapie moet beantwoorden aan verschillende criteria om als dusdanig te worden beschouwd: duur, protocol, opgeleide beroepsbeoefenaars, vrijwillige persoonlijke verbintenis en referentietheorie. Deze criteria zijn een van de eerste wijzen om een selectie te maken. In alle soorten psychotherapie kan tevens een *referentiecorpus* worden teruggevonden, dat bestaat uit de volgende elementen: grondbeginselen van de menselijke ontwikkeling, ideeën met betrekking tot de oorsprong van het kwaad, grondslagen inzake de wijze van "genezen", model van de voltooide, tot ontplooiing gekomen mens, ...

Een goede therapie moet voldoen aan een aantal essentiële regels: de patiënt ertoe brengen zelfstandig te worden, doelstellingen presenteren die niet verborgen mogen worden, ... Sommige groepen maken gebruik van die elementen en wenden ze af van hun oorspronkelijke doel.

De psychotherapie blijft ondanks alles een risicoactiviteit die moeilijk kort kan worden geschetst. In dit verband moet worden beklemtoond dat het ongewone niet noodzakelijk sektarisch is. Zo kunnen sommige psychotherapieën verbazing wekken door de ongebruikelijke methodes ervan, maar toch allerminst dubieuze technieken zijn. Er blijft evenwel vereist dat het beroep van psychotherapeut beter wordt gedefinieerd opdat alleen gekwalificeerde beroepsbeoefenaars het zouden uitoefenen.

De aandacht van dr. Monroy wordt in het bijzonder getrokken door de binnen sektarische groepen aangewende psychotherapeutische technieken. De psychotherapeuten die als "kwakzalvers" te werk gaan, behoren niet tot zijn actiegebied. Hij heeft alleen aandacht voor groepen. Naast zeer amateuristische psychotherapeutische technieken, kan binnen sommige groepen met een godsdienstig doel een emotionele uitdrukkingwijze worden aangetroffen die sommige sekteleiden zeer kwetsbaar zou kunnen maken.

3.2.3 Dr. Ch. Berliner

Présentation de cas concrets

Alle zieken hebben recht op de best mogelijke geneeskundige verzorging, te weten die welke de beroepsbeoefenaars die het volledige programma van de studies geneeskunde hebben gevolgd, hun kunnen verstrekken. De voorliefde van westerlingen voor niet-wetenschappelijke geneeskunde heeft tot voorspelbaar gevolg dat slachtoffers worden gemaakt. De zogenoemde "natuurgeneeswijzen", die daartoe behoren, kunnen evenwel problematisch worden ingeval wordt getracht in te gaan tegen de klassieke geneeskunde of deze te vervangen, dan wel ingeval ervan gebruik wordt gemaakt op ondoordachte wijze. Dr. Berliner stelt voor vier verhalen te vertellen die dit standpunt onderbouwen.

Het eerste verhaal gaat over de in tragische omstandigheden gestorven A ... Dit kleine meisje bracht dr. Berliner ertoe tot actie over te gaan en een vereniging van slachtoffers van illegale geneeskundige praktijken op te richten. A ... werd geboren met het downsyndroom en had een aangeboren hartafwijking. De "verzorging" (of beter het ontbreken ervan) die zij ontving bespoedigde haar dood terwijl andere uitgeteste medische behandelingen voor haar zeer nuttig hadden kunnen zijn. De "zorg"-verleners gebruikten onder meer radiësthesie, "metamorfosemassages" en andere relatief vage concepten om het zieke kleine meisje te helpen.

Het tweede verhaal gaat over C ... Dit jonge meisje verloor te vroeg haar moeder ingevolge het ontbreken van een passende verzorging. De arts die haar moeder behandelde, was een vurig tegenstander van de klassieke geneeskunde. Hij verkoos aan te dringen op een goede voeding en het gebruik van homeopathische producten, in overeenstemming met de ideeën van de groep waarvan hij lid was, veeleer dan te opteren voor een klassieke medische behandeling waardoor zij zeer waarschijnlijk nog in leven zou zijn geweest.

Het derde verhaal handelt over het geval van een jonge vrouw van wie werd gedacht dat zij de reïncarnatie van de heilige Thérèse de Lisieux was. Het gebed en de natuurlijke behandeling werden in casu verkozen boven de klassieke geneeskunde.

In het vierde verhaal komt de door dr. Berliner zo genoemde "sekte van de iatrosfen" aan bod. Een van de leden ervan verbood een vrouw met een hersentumor en met uitzaaïngen in de longen een radiotherapie te ondergaan, zoals het medische korps had aangeraden. Ook hier wordt de traditionele geneeskunde opzijgeschoven en zal de patiënte de gevolgen daarvan dragen.

Zodra de bewustmaking een feit is, moeten de middelen worden bekeken die ter beschikking staan om de mogelijke slachtoffers van dat soort verkeerde therapieën op passende wijze te waarschuwen. Dr. Berliner stelt een aantal actiemogelijkheden voor.

3.2.4 Dr. Grunwald

L'ordre des médecins français face aux mouvements sectaires et à leurs relations avec les pratiques médicales non éprouvées

Het sektarisch fenomeen infiltreert in de medische wereld. De sektarische bewegingen waaruit dit fenomeen bestaat, maken hoe langer hoe vaker gebruik van gezondheidsonderwerpen en van alles wat betrekking heeft op therapeutische handelwijzen. Dr. Grunwald beoogt in zijn uiteenzetting een stand van zaken op te maken teneinde de feiten waarvan hij kennis heeft, voor te stellen. Daarna zal hij beschrijven op welke wijze de Franse Orde van geneesheren voornemens is te handelen.

Allereerst komt het erop aan het sektarisch fenomeen zelf te omschrijven, alsmede de gevaarlijkheid ervan te bepalen. De omvang ervan en de schadelijke gevolgen die het op gezondheidsvlak kan hebben, moeten in kaart worden gebracht. Gezondheidsthema's komen in vele vormen aan bod binnen de sekten. Op deze thema's zijn talrijke variaties mogelijk. Naast de meer psychotherapeutische sfeer of die welke betrekking heeft op de beroepsopleiding in ruime zin, moet tevens worden opgemerkt dat het sektarisch fenomeen stricto sensu zich binnen het medische domein afspeelt. Twee tendensen treden daarbij op de voorgrond. De eerste gaat hardnekkig in tegen de klassieke geneeskunde, de tweede tracht door te gaan voor officiële geneeskunde. In die context stelt dr. Grunwald voor terug te keren naar het concept van "niet bewezen geneeskunde", dat vragen oproept omtrent de wetenschappelijke geldigheid ervan.

In de tweede plaats moet worden beseft dat diverse actoren uit de gezondheidssector bij dit sektarisch fenomeen zijn betrokken, meer dan men zou denken. Zo worden bepaalde artsen ervan beschuldigd op minder of meer actieve wijze deel te nemen aan activiteiten van sektarische bewegingen. Ook de patiënten kunnen uiteraard van belang zijn voor die sektarische bewegingen. Zij kunnen in die periode kwetsbaar zijn of kunnen op zoek zijn naar de mirakeloplossing die hun verlossing brengt. Bovendien vaardigen sommige sektarische bewegingen leefregels uit die in mindere of meerdere mate ernstige gevolgen hebben voor de gezondheid van zij die ernaar leven.

Ten aanzien van deze problemen moet de Orde van geneesheren een bepaalde houding aannemen. In dit verband moeten de gevallen worden geanalyseerd teneinde duidelijk te bepalen welke verwevenheid bestaat tussen de sektarische bewegingen en de medische wereld. Op grond van die elementen kan de Orde van geneesheren bijvoorbeeld langs gerechtelijke weg handelen zodra artsen die op het tableau zijn ingeschreven door hun handelwijze een inbreuk plegen op de code van geneeskundige plichtenleer. De Orde kan tevens deelnemen aan acties ondernomen door de openbare macht, door bij voorbeeld mee te werken aan de door de MIVILUDES¹ gestarte debatten en discussies of aan de platformen die zich bezig houden met de verschillende wijzen van verkrijging van professionele titels en diploma's. De Orde van geneesheren heeft daarnaast een echt beleid ter voorkoming van de gevolgen van schadelijke sektarische risico's uitgewerkt. Zij treedt inzonderheid op aan de hand van zoveel mogelijk informatie en van haar departementale raden die een grote rol spelen in de informatieverstrekking.

Ten slotte is de Franse Orde van geneesheren van oordeel dat de werkelijke uitdaging die moet worden aangegaan, erin bestaat doordachte benaderingen van de gezondheidsthema's te stimuleren en de kwaliteit van de medische zorgverlening te bevorderen.

¹ Mission interministérielle de vigilance et de lutte contre les dérives sectaires.

4. Bewustmaking van de sektarische risico's in de onderwijswereld: "educaunet"

De algemene strategie van Educaunet is in 2001-2002 uitgedacht, getest en ontwikkeld in Frankrijk en in België¹. In België heeft de Franse Gemeenschap² dit programma in een bewustmakingscampagne gegoten, genaamd "Cliquer futé". Het IACSSO was van bij het begin partner van deze campagne en heeft zich ervoor volledig ingezet vanaf oktober 2002.

Het internet is een fantastisch informatie- en communicatiemiddel. Het zal hoe langer hoe meer voor iedereen worden wat het nu reeds is voor sommigen, te weten een realiteit. Dit enthousiasme mag de moeilijkheden niet verbergen of minimaliseren. Het internet is tevens een drager van verschillende risico's: culturele standaardisatie, linguïstische harmonisatie gefocused op het Engels, agressieve reclame ten aanzien van kinderen, racisme, teveel aan informatie, pedofilie, **sektarische fenomenen**, « internetverslaving », alle soorten geweld, enz..

Met het programma Educaunet wordt beoogd een kritische opvoeding te verstrekken met betrekking tot het internet en de risico's verbonden aan het gebruik ervan. Het strekt ertoe de kinderen en adolescenten te leren op verantwoordelijke wijze op het internet te surfen. Het is een opvoedingsprogramma dat wijst op de risico's en dat de uitdaging aangaat zelfstandige, kritische en verantwoordelijke jongeren te vormen.

De ontwikkeling van het internet heeft gevolgen voor talrijken domeinen van het maatschappelijke en persoonlijke leven. Daarom zijn verschillende verenigingen en instellingen³, waaronder het IACSSO, bij het programma Educaunet betrokken. Ieder van hen stelt op haar domein middelen en gedachtewisselingen over projecten voor die bijdragen aan een opvoeding waarin wordt gewezen op de risico's van het internet.

Het IACSSO licht het publiek voor over de mogelijke sektarische misstanden bij groepen met een levensbeschouwelijk of godsdienstig doel. Een van de beste wijzen van bescherming tegen toetreding tot dergelijke bewegingen is uiteraard de aanwending van de kritische geest, het verifiëren van een feit alvorens geloof eraan te hechten, het in aanmerking nemen van de daadwerkelijke kennis van zaken van de gesprekspartner. Het komt tevens erop aan de nodige informatie te verkrijgen over de sektarische misstanden of over de betrokken beweging in het bijzonder teneinde een relatief compleet beeld te krijgen. De opvoeding die erin bestaat het onderscheidingsvermogen en de kritische geest aan te scherpen is het beste wapen waarover een individu kan beschikken om zich te beschermen tegen het gevaar "in de greep van een sekte te geraken".

Deze actie is gericht aan alle klassen van het gewone basisonderwijs van de Franse Gemeenschap en wordt voortgezet tot in mei-juni 2003.

Het IACSSO, partner van de campagne "Cliquer futé", heeft deelgenomen aan de uitwerking ervan met het oog op het waarschuwen van de jongeren, via het lerarenkorps, voor de risico's verbonden aan het gevaar van sekten.

¹ door Média Animation en de Grems (UCL).

² door de minister van Kinderwelzijn, de heer Nollet.

³ IACSSO, O.I.V.O. (onderzoeks- en informatiecentrum van de verbruikersorganisaties), Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, Child Focus, de Délégué général aux droits de l'enfant en Ligue des Familles.

OPDRACHT 2: Documentatiecentrum

Wet van 2 juni 1998, II. Art. 6, §1.

2°: een voor het publiek toegankelijk documentatiecentrum organiseren;

II. Art.6, §2. Voor het vervullen van zijn opdrachten is het Centrum ertoe gemachtigd:

1° alle beschikbare informatie te verzamelen;

2° alle studies of wetenschappelijke onderzoeken uit te voeren die noodzakelijk zijn om zijn opdrachten concreet te kunnen uitvoeren;

3° elke archief- of documentatiefonds waarvan het onderwerp overeenstemt met één van zijn opdrachten, over te nemen;

1. Voor het publiek toegankelijk documentatiecentrum en bibliotheek

1. De **bibliotheek**, ontworpen voor 5.000 titels, telt er reeds 2.800 ..., daaronder begrepen gespecialiseerde tijdschriften die het publiek anders niet zou kunnen raadplegen. De kantoormruimte die het Centrum ter beschikking heeft, maakt de komende jaren hetzelfde groeiritme mogelijk.

Het is nog steeds de bedoeling op een professionele manier te informeren omtrent de bewegingen, zulks op grond van verschillende bronnen, daaronder begrepen officiële verslagen van de landen die op dit stuk onderzoek hebben verricht, alsook van documentatie afkomstig van universiteiten en van bewegingen zelf, teneinde een zo ruim mogelijk spectrum aan informatie te bieden omtrent de nieuwe religieuze bewegingen, kerken, sekten, minderheidsgodsdiensten, enz., en omtrent de context waarin zij zijn ontstaan.

2. Het **internet** wordt ter beschikking van het publiek gesteld voor on-lineopzoeken.

3. Het Centrum koopt ook nog steeds **documentatie op cd-rom** en op **videocassette** (bijna 1.500) aan. Het Centrum, gerechtigd om boeken- en documentatiefondsen te ontvangen, heeft onder meer honderden boeken en cassetten in verband met dit onderwerp ontvangen.

4. Het Centrum stelt onafhankelijk van zijn mediatheek **informatiedossiers** op die toegankelijk zijn voor het publiek.

2. Evaluatie

Wij geven aan het grote publiek, maar ook aan studenten, doctorandi, onderzoekers, de onderwijswereld, terreinorganisaties, juristen en openbare instellingen reeds de middelen om interessantere informatie te verkrijgen dan die geboden door de andere institutionele instellingen die in Europa op hetzelfde gebied werkzaam zijn.

Het Centrum biedt dan ook het analyse-instrument op grond waarvan het publiek zich een mening kan vormen. De catalogus van beschikbare werken staat ter beschikking van het publiek.

De bibliotheek en de documentatie zijn voor het publiek op werkdagen toegankelijk van 9 tot 17 uur, en wanneer nodig na afspraak buiten deze openingsuren en op zaterdag en zondag.

Ondanks dit materiële succes en de verzuchtingen van het Centrum, beschikt het nog niet over een professionele bibliothecaris die een meer systematische ontwikkeling en een geoptimaliseerde aanwending van de middelen mogelijk zou maken.

OPDRACHT 3: Onthaal en informatie van het publiek

Wet van 2 juni 1998, II. Art.6, §1.

3° zorgen voor het onthaal en de informatie van het publiek en ieder persoon die een vraag tot het Centrum richt, inlichten over zijn rechten en plichten en over de wijze waarop hij zijn rechten kan laten gelden;

+ cf. II. Art.6. §4. De inlichtingen die het Centrum op aanvraag van het publiek verstrekt, steunen op de inlichtingen waarover het Centrum beschikt en mogen niet worden voorgesteld in de vorm van lijsten of systematische overzichten van schadelijke sektarische organisaties.

1. Statistieken

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt getracht een overzicht te geven van het aantal (aan)vragen dat het IACSSO ontving, over de hoedanigheid van de indieners en over de tendensen die in de (aan)vragen konden worden onderscheiden.

Om een ontwikkeling te kunnen duiden werden eveneens gegevens uit het jaar 2000 en de eerste twee maanden van 2003 opgenomen in de voorstellingen.

Het aantal (aan)vragen evolueerde in stijgende lijn. In 2000 werden gemiddeld 10 (aan)vragen per maand ingediend, in 2001 steeg dit tot een gemiddelde van 31 (aan)vragen per maand en in 2002 werden gemiddeld 36 (aan)vragen per maand behandeld.

In de periode 2001-2002 komt dit neer op 1,5 (aan)vraag per dag. In de eerste maanden van 2003 komt dit neer op 4 (aan)vragen per dag.

Vanaf de aanvang van de werkzaamheden van het Centrum tot en met februari 2003 werden in totaal 1084 (aan)vragen behandeld.

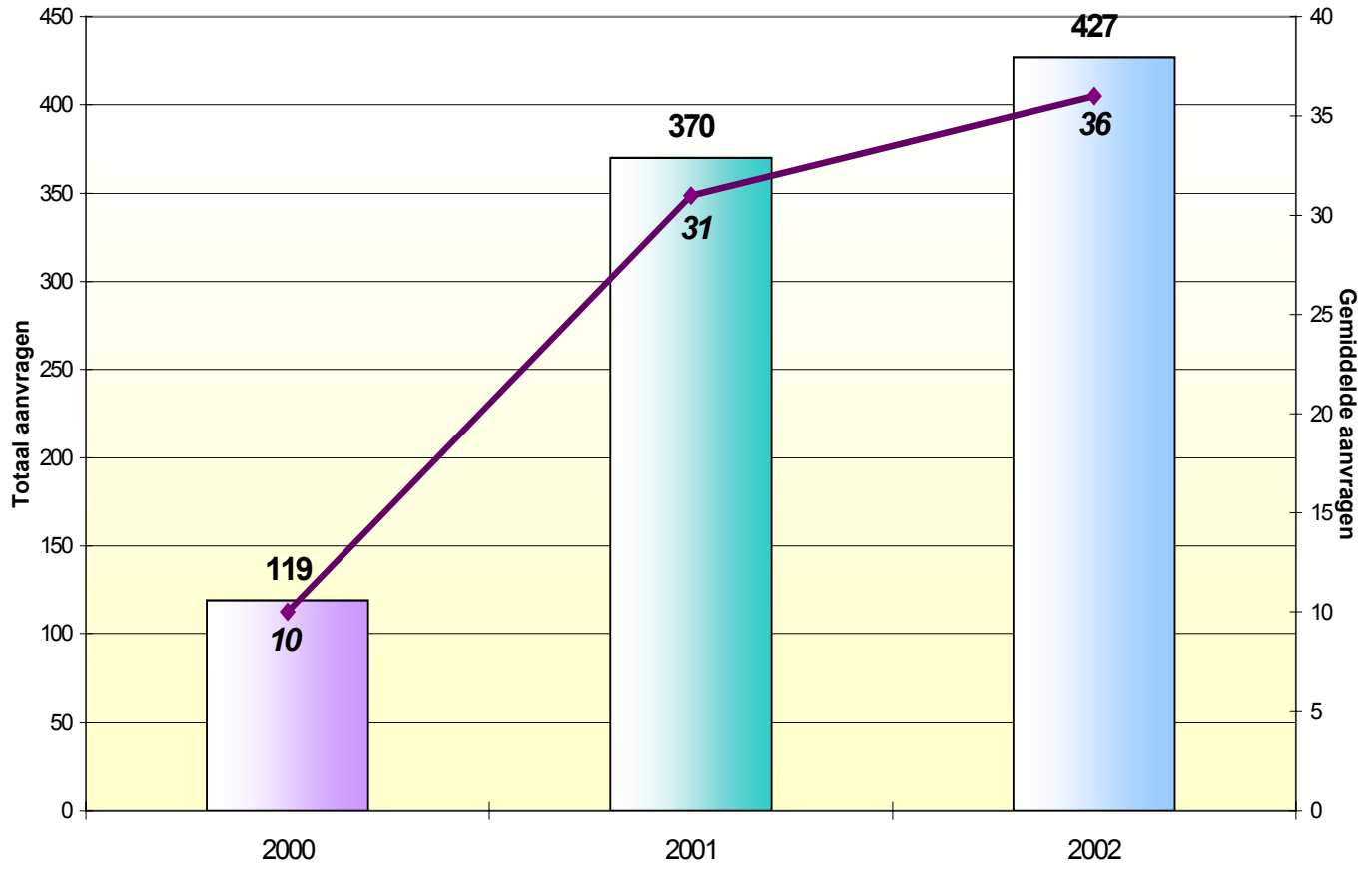
		Totaal aantal aanvragen	Gemiddeld aantal aanvragen per maand
Periode	2000	119	10
	2001	370	31
	2002	427	36
	TOTAAL	916	26

ter info 2003:

		Totaal aantal aanvragen
Periode	januari 2003	46
	februari 2003	122
	TOTAAL	168
GEMIDDELD		84

TOTAAL (jan 2000 - feb 2003): 1084

Totaal en gemiddeld aantal aanvragen per jaar

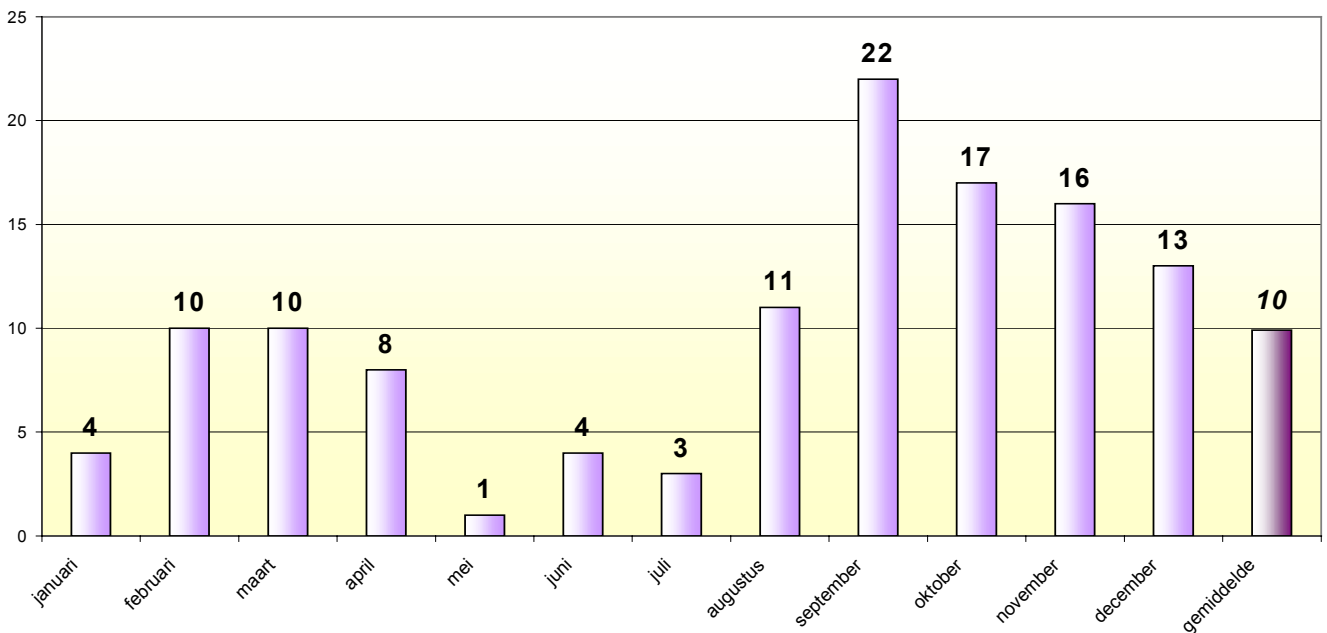

Overzicht van het aantal (aan)vragen per jaar

Hier wordt per jaar een maandoverzicht van de ingediende (aan)vragen gegeven. Pas vanaf 2002 werd op het stuk van het houden van de cijfers een onderscheid gemaakt tussen de (aan)vragen en de bezoeken aan het documentatiecentrum.

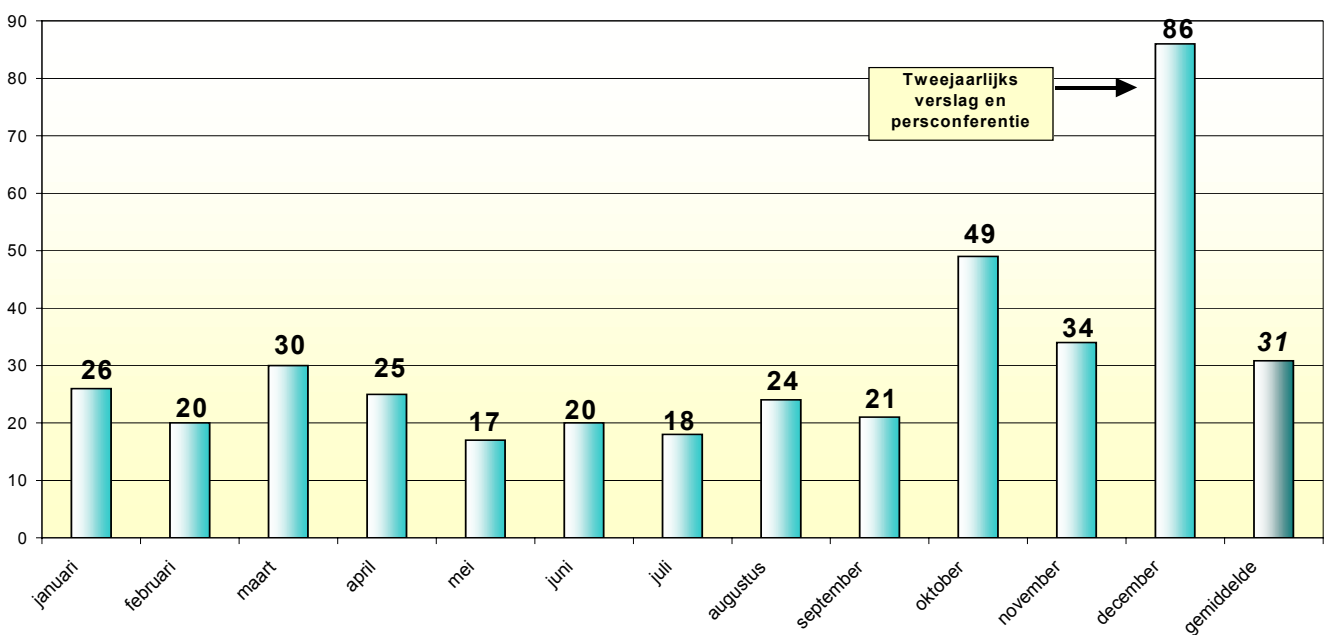
De laatste kolom van elke grafiek stelt het jaargemiddelde voor.

Aantal aanvragen 2000

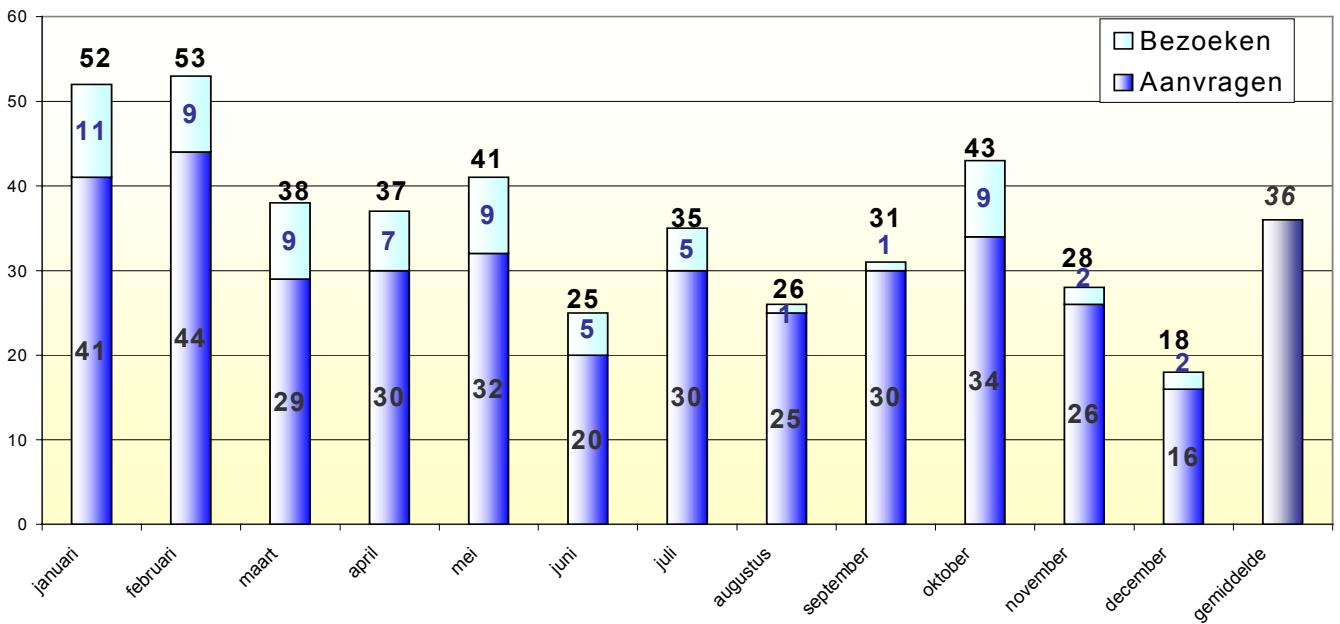

Pas vanaf september 2000 was het personeel angeworven en het Centrum echt operationeel.

Aantal aanvragen 2001

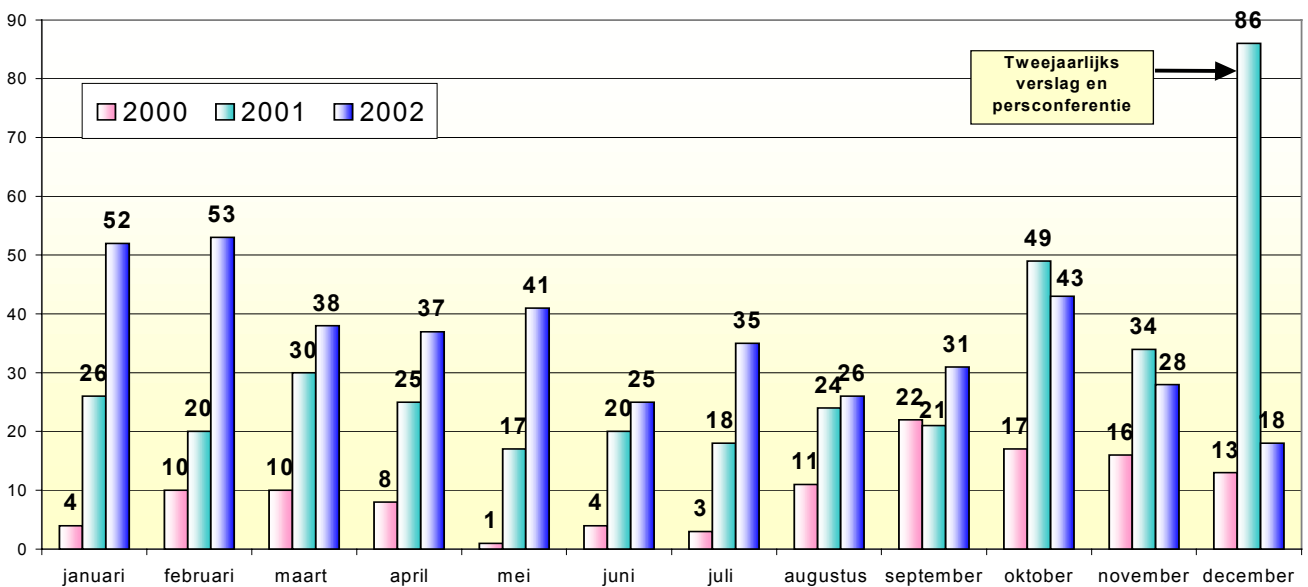
Aantal Aanvragen 2002

De voorstelling van het vorige tweejaarlijks verslag in december 2001 leidde tot een sterk verhoogd aantal (aan)vragen.

Onderstaande grafiek geeft een overzicht per maand over de drie jaren.

Aantal Aanvragen Overzicht 2000-2002

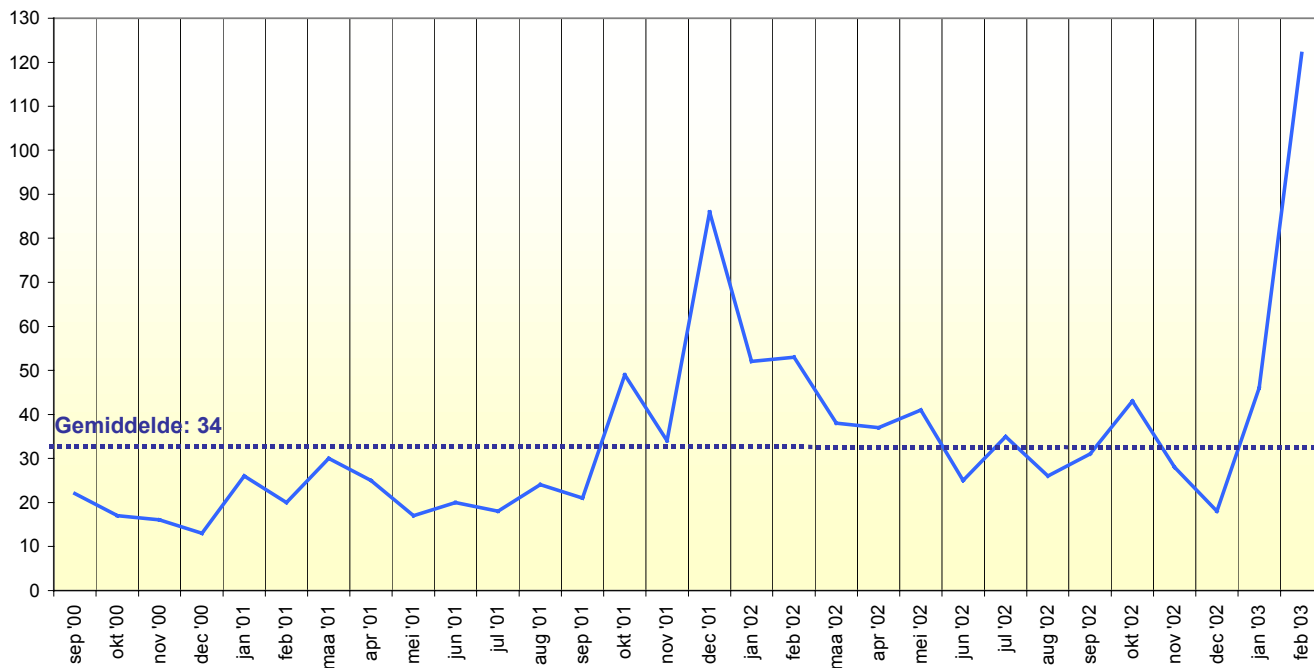
Ontwikkeling van de (aan)vragen

In volgende grafiek wordt de ontwikkeling van het aantal (aan)vragen tussen september 2000 en februari 2003 voorgesteld. September 2000 wordt als startpunt genomen omdat het Centrum vanaf toen volledig operationeel werd door de indiensttreding van de medewerkers en de ingebruikname van de uiteindelijke kantoren.

Gemiddeld werden over deze periode 34 (aan)vragen per maand ingediend.

Door deze voorstelling wordt de geleidelijke stijging van het aantal (aan)vragen zeer duidelijk. Vooral de eerste twee maanden van 2003 laten een sterke stijging van het aantal (aan)vragen zien.

Evolutie aanvragen (sep 2000- feb 2003)

Categorieën van (aan)vragers

In volgende diagrammen wordt per jaar een overzicht gegeven van het procentuele aandeel van de verschillende mogelijke (aan)vragers.

De categorie **publiek** omvat doorgaans de familie of kennissen van leden van groeperingen die zich zorgen maken. Een ander belangrijk onderdeel zijn de (aan)vragers die de informatie over een bepaalde groepering willen gebruiken in een juridische procedure (in de meeste gevallen betreft het een betwisting van het hoederecht over de kinderen in echtscheidingsprocedures). Ook meer en meer studenten doen een beroep op de gespecialiseerde bibliotheek en het uitgebreide documentatiecentrum van het IACSSO. Er zal in de toekomst worden gewerkt aan een informatiepakket voor studenten van lager en hoger middelbaar onderwijs.

Meer dan de helft van de (aan)vragen wordt gesteld door het publiek.

Onder de categorie **autoriteiten** vallen de (aan)vragen van de openbare besturen die eveneens adviezen kunnen formuleren (parketten, federale politie, e.d.). De stijgende contacten met de publieke overheden resulteerden in een verhoogde vraag naar informatie vanuit deze hoek. Dit leidde eveneens tot een stijging van de adviesaanvragen.

Onder **gedecentraliseerde openbare diensten** moeten onder meer ziekenhuizen, scholen, OCMW's en dergelijke worden verstaan.

Het aandeel **groepen** zijn de contacten die het Centrum heeft gehad met de groeperingen zelf. Deze contacten kunnen ofwel op initiatief van de bewegingen zelf zijn ontstaan, ofwel op initiatief vanuit het IACSSO.

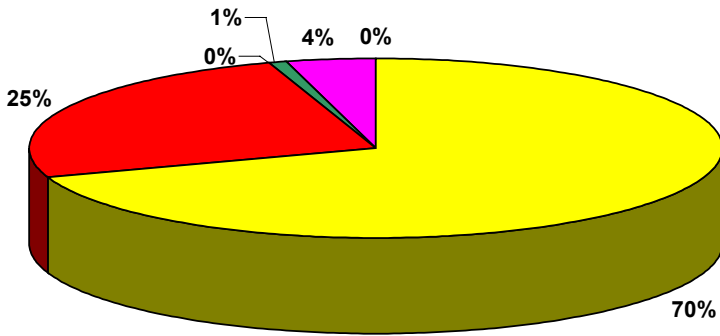
Met terreinverenigingen worden de Belgische verenigingen bedoeld die hulp bieden aan familieleden of ex-leden van groeperingen. De ontmoetingsdag in 2001 heeft tot een duidelijke stijging geleid van de contacten tussen deze verenigingen en het IACSSO.

6% van de aanvragen is afkomstig van deze verenigingen. Er moet ook worden opgemerkt dat een aanzienlijk deel van de (aan)vragen van het publiek doorverwezen is door deze verenigingen.

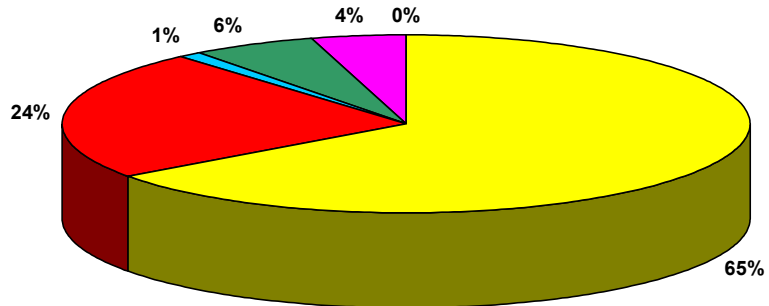
De persconferentie heeft het Centrum beduidend bekender gemaakt bij de **media**. Het Centrum wordt steeds meer een aanspreekpunt voor de verschillende media. De interesse verschoof van het ontstaan en de werking van het Centrum zelf naar de meer informatieve rol van het Centrum met betrekking tot bepaalde groepen. Een verhoogde aandacht in de media heeft tot rechtstreeks gevolg dat het publiek ook meer vertrouwd wordt met het bestaan van het Centrum.

Het procentueel aandeel van de media steeg van 4% in 2001 naar 7% in 2002.

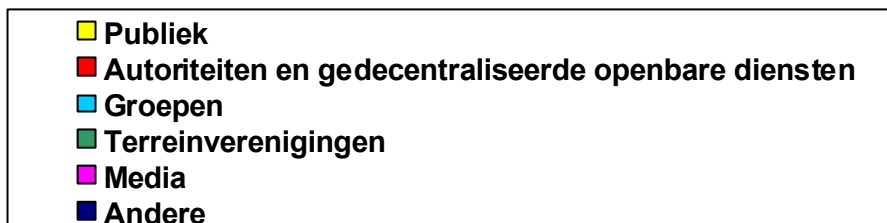
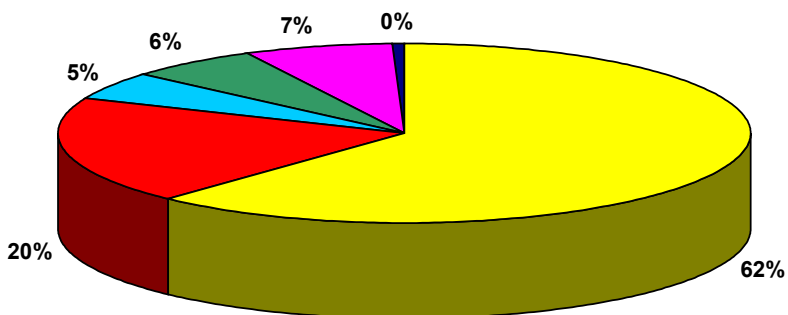
Soorten aanvragers 2000

Soorten aanvragers 2001

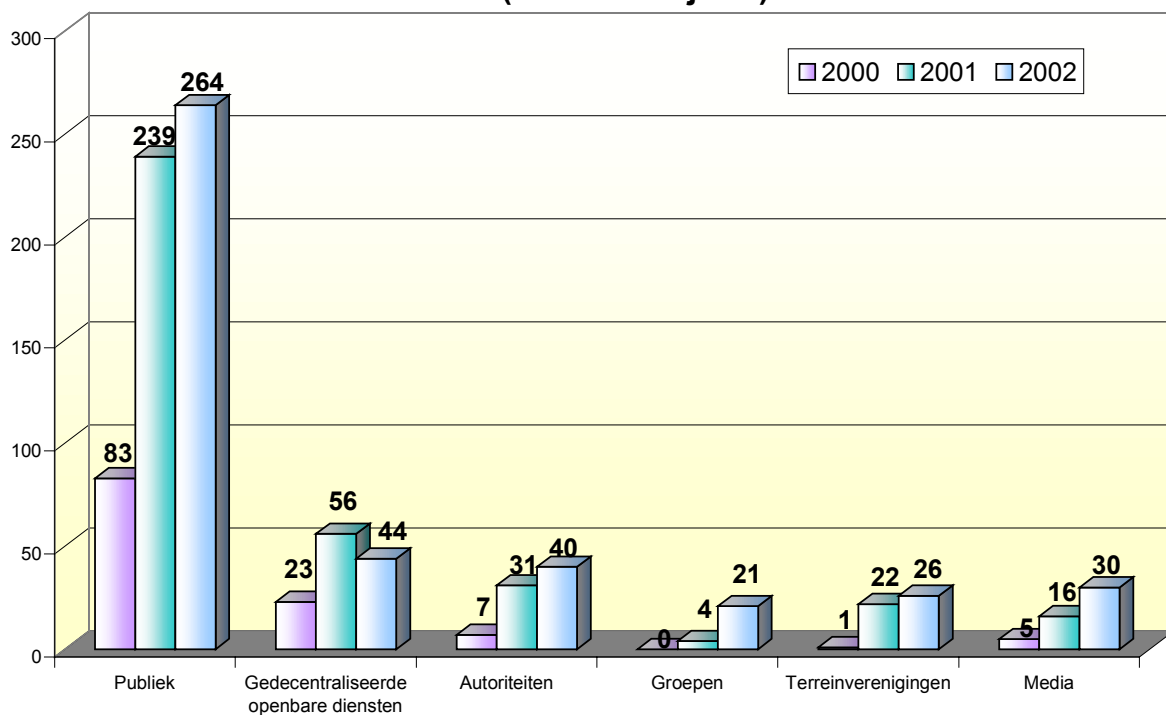
Soorten aanvragers 2002

Ontwikkeling op het stuk van de categorieën van (aan)vragers

Hier wordt de ontwikkeling van de diverse categorieën (aan)vragers per jaar in absolute cijfers voorgesteld. Hieruit kan worden afgeleid dat buiten de gedecentraliseerde openbare diensten alle andere groepen van (aan)vragers groeien. De grootste stijgers zijn de aanvragen vanuit de groep autoriteiten, de contacten met de groeperingen en de media.

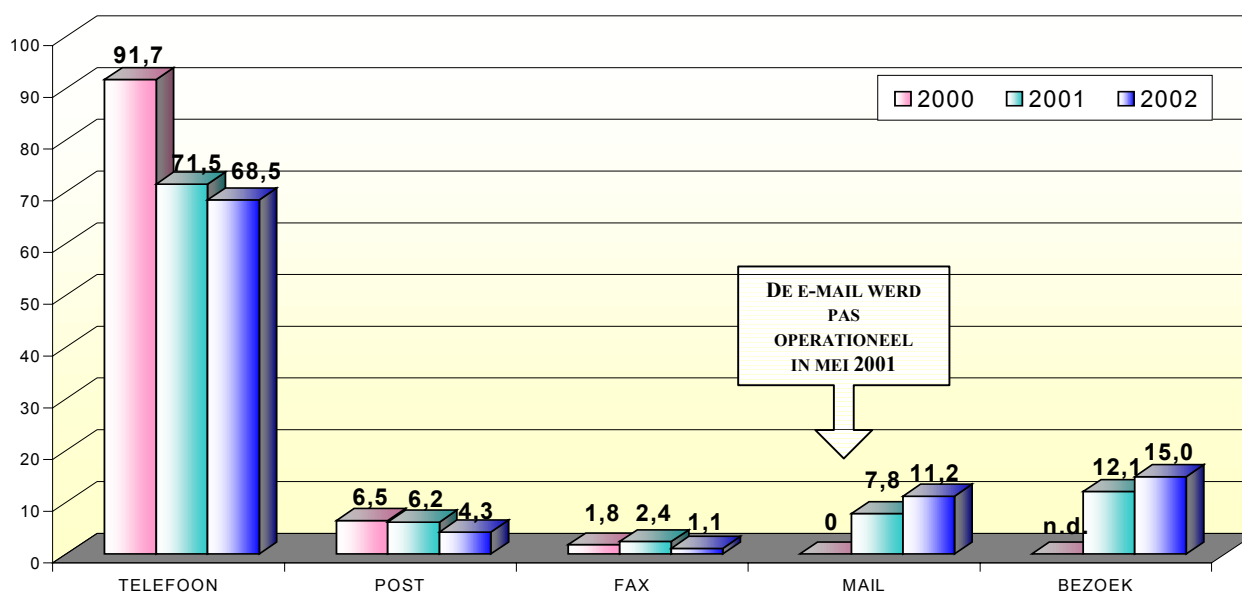
**Evolutie soorten aanvragers
(absolute cijfers)**

Wijze van indiening van de (aan)vraag

Er zijn 5 wijzen waarop een informatie(aan)vraag aan het Centrum kan worden bezorgd. De telefoon is nog steeds de meest gebruikte manier, maar het publiek begint ook meer (aan)vragen in te dienen via e-mail. Ook zien wij een positieve ontwikkeling van het aantal bezoeken aan het documentatiecentrum.

Wijze waarop het verzoek is ingediend
(Procentueel aandeel)

Onderwerp van de (aan)vragen

Naast (aan)vragen over specifieke bewegingen ontvangt het Centrum ook (aan)vragen over het fenomeen in het algemeen en over de werking van het IACSSO in het bijzonder.

Van de 189 in de synoptische tabel vermelde groeperingen werd over 72 ervan vanaf het ontstaan van het Centrum minstens 1 (aan)vraag geformuleerd. Het Centrum heeft sedert zijn ontstaan 170 dossiers geopend over bewegingen die niet vermeld werden tijdens de werkzaamheden van de Parlementaire Onderzoekscommissie.

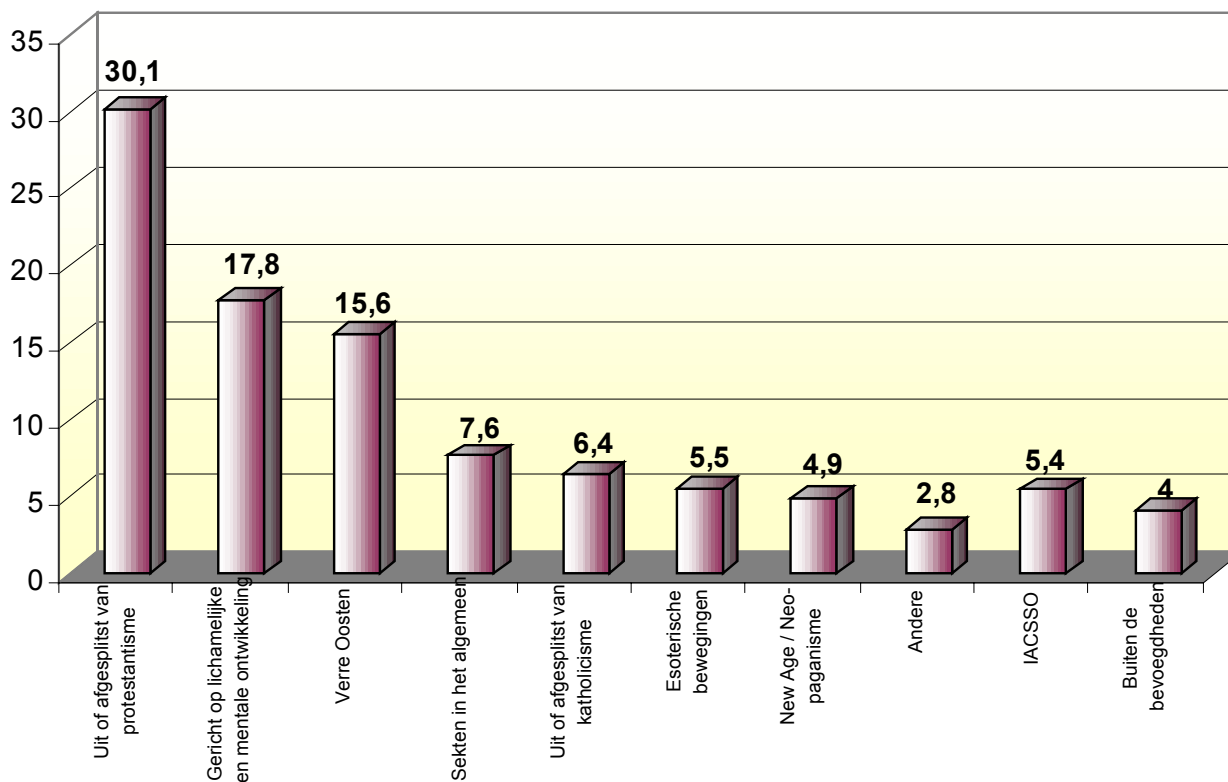
Deze vaststelling duidt op een voortdurende ontwikkeling van en veranderingen in het fenomeen.

In de loop van de drie jaren zien wij een relatieve afname van (aan)vragen betreffende het IACSSO, dit kan worden verklaard door de stijgende bekendheid van het Centrum.

Ook de (aan)vragen over het sektefenomeen in het algemeen nemen geleidelijk af, terwijl (aan)vragen over specifieke groeperingen stijgen.

Om een overzicht te geven van de soorten bewegingen waarover de meeste (aan)vragen worden geformuleerd, volgt hierna een grafiek met een voorstelling van het procentueel aandeel per onderwerp ten opzichte van het totale aantal (aan)vragen.

Overzicht onderwerpen
Proportie ten opzichte van het totale aantal aanvragen
(periode jan 2000 - feb 2003)

De meeste (aan)vragen (30,1%) worden gesteld over groeperingen **die voortkomen uit of afgesplitst zijn van het protestantisme**. De (aan)vragen betreffende de Getuigen van Jehova alleen maken 30,6% uit van deze categorie.

De categorie **gericht op lichamelijke en geestelijke ontwikkeling** is goed voor 17,8% van de (aan)vragen. Deze categorie omvat de bewegingen die zich concentreren op het welzijn van de mens, zowel op geneeskundig vlak (via het gebruik van alternatieve geneeskunde) als op geestelijk vlak (via therapieën en cursussen gericht op de persoonlijke ontwikkeling).

De categorie **Verre Oosten** vertegenwoordigt 15,6% van de (aan)vragen. Hieronder worden de hindoeïstisch en boeddhistisch geïnspireerde bewegingen verstaan, evenals hun syncretische mengvormen.

7,6% van de (aan)vragen handelt over het **sektefenomeen in het algemeen**.

6,4% van de (aan)vragen handelt over groeperingen die **voortkomen uit of afgesplitst zijn van het katholicisme**.

De **esoterische bewegingen** (5,5% van de (aan)vragen) zijn de groeperingen die uitgaan van de idee dat er een geheime leer bestaat die enkel door ingewijden kan worden gekend.

De categorie **new age / neo-paganisme** (4,9%) omvat die groeperingen die geïnspireerd zijn door de ideeën van de new age beweging, maar die zich onderscheiden van de categorie gericht op lichamelijke en mentale ontwikkeling doordat zij niet zozeer met het lichamelijk welzijn bezig zijn. Zij benadrukken veeleer de verbondenheid tussen mens en natuur (als één kosmisch geheel) en wijzen de 'moderne samenleving' af.

5,4% van de (aan)vragen betreft het **Centrum** zelf.

Opvallend is wel dat 4,0% van de (aan)vragen groeperingen betreft die **buiten de bevoegdheden** van het Centrum vallen omdat de groeperingen niet voldoen aan de definitie "levensbeschouwelijk of godsdienstig doel, of die zich als dusdanig voordoet" zoals bedoeld in de oprichtingswet.

Vele van de sektarische organisaties en/of 'nieuwe religieuze bewegingen' worden gekenmerkt door syncretisme, daarom is het niet altijd even gemakkelijk om ze in één categorie onder te brengen. In de verdeling van de categorieën werd een groepering toegewezen aan de categorie waarvan zij de meeste kenmerken vertoonde.

2. Het publiek informeren over zijn rechten en plichten en over de middelen om zijn rechten te doen gelden

Wet van 2 juni 1998, II. Art. 6, §1, 3°

Er staat een gespecialiseerde jurist ter beschikking van het publiek om het te informeren over zijn rechten en plichten en over de middelen om zijn rechten te doen gelden.

Hij wordt in het centrum of schriftelijk geraadpleegd door het publiek, openbare autoriteiten, bedrijven en advocaten.

De vragen inzake rechten en plichten door de openbare autoriteiten stijgen voortdurend en zijn in het statistisch gedeelte opgenomen onder de aanvragen van autoriteiten.

3. Concrete informatietaak

Het secretariaat van het Centrum beantwoordt dagelijks de vragen gesteld door het publiek of bevoegde autoriteiten. Die antwoorden worden bij voorkeur schriftelijk gegeven, teneinde ieder misverstand of ongepaste interpretatie te voorkomen. Dit biedt de mogelijkheid de gebruikte bronnen te vermelden en, in voorkomend geval, kan het publiek op dezelfde, niet anonieme wijze reageren, aanvullende informatie verstrekken, mogelijk van een verwijzing voorzien, of zaken nader verklaren.

Ter herinnering wordt herhaald dat het publiek vragen stelt over groepen waarvan het denkt dat zij iets te maken hebben met "schadelijke sektarische organisaties", of waarvan wordt gevreesd dat er "sektarische misstanden" plaatsvinden, zulks op grond van wat het zelf heeft meegemaakt of van wat familieleden hebben meegemaakt, soms op grond van geruchten of van de risico's die het vermoedt of zich verbeeldt. Die vragen zijn in zekere zin een "barometer" van de toestand in het land.

Het Centrum geeft op alle vragen een gepast antwoord in het kader van zijn in de wet vastgelegde informatieopdrachten, afhankelijk van de op het tijdstip van de vraag beschikbare informatie.

Die voortdurende werkzaamheden zijn in sommige gevallen voltooid door middel van de publicatie van folders of van "publieke nota's".

De "publieke nota's" zijn afgeronde werkzaamheden in verband waarmee het secretariaat van het Centrum over voldoende informatie beschikt om een onderwerp "af te sluiten", meestal met betrekking tot door sommige groepen aangewende technieken, maar tevens daaronder begrepen door groeperingen die zelf geen "levensbeschouwelijk of godsdienstig doel" hebben of zich als dusdanig voordoen. Zij kunnen uiteraard worden geraadpleegd in het Centrum.

De folders worden gemaakt na een grondige studie van een onderwerp en, indien het gaat om een beweging, na een formeel contact met de betrokken beweging. De uiteindelijke vorm van het document (daaronder begrepen de inhoud ervan) wordt overigens formeel goedgekeurd door de "leden" van het Centrum.

Om dit aspect van de informatiewerkzaamheden voor te stellen, worden hierna de voornaamste punten uit de eerste drie folders van het Centrum op een rijtje gezet. Het betreft de folders over de Bahá'í's, de Mormonen en de Getuigen van Jehova (*zij zijn op verzoek verkrijgbaar bij het Centrum*).

Ook een persbericht over Raël en cloning wordt hierna voorgesteld, naar aanleiding van de in de media gevoerde discussie over dit onderwerp.

Andere bewegingen hebben eveneens in mindere of meerder mate voor publieke discussies gezorgd, zo bij voorbeeld de *scientology*, die in Brussel een tentoonstelling heeft gehouden en waarover het publiek een groot aantal vragen heeft gesteld, evenals de beweging rond Ch. Boniface, *alias* père Samuel ...

De informatie waarover het Centrum in verband met deze onderwerpen beschikt, net als die in verband met andere onderwerpen, staat ter beschikking van het publiek, onder wie de leden van de betrokken groepen. De "adviezen" zijn evenwel slechts bestemd voor de openbare autoriteiten, zoals vereist in de wet.

3.1 Informatie over de Bahá'ís

In de eerste hoofdstukken over dit onderwerp, die in de folder zelf kunnen worden geraadpleegd, wordt verteld wie zij zijn en krijgt de lezer informatie over hun oorsprong, ontwikkeling, structuur, geloof en leven en over wie zich bij hen aansluit.

Het Centrum heeft deze eerste folder opgevat als een eerste "oefening". Hij handelt over een groep die feitelijk geen discussie of vrees opwekt bij het publiek. Desalniettemin werd deze folder opgesteld in het kader van de algemene informatieopdracht omschreven in art. 6 van de wet van 2 juni 1998.

Hierna volgt het belangrijkste deel dat betrekking heeft op de problemen en controversen.

Problemen, controversen

De Bahá'ís zijn door één getuige geciteerd in het rapport van de Belgische Parlementaire Onderzoekscommissie.

Het IACSSO heeft na grondige studie van het dossier geen problematische elementen gevonden.

In Iran worden de Bahá'ís hevig vervolgd, in het bijzonder door de Sjiïtische clerus, omdat bepaalde van hun opvattingen geacht worden in strijd te zijn met de Islam. Vele Bahá'ís vluchten naar het buitenland.

Kritiek wordt geuit op de samenstelling van het Universele Huis van Gerechtigheid (ondanks het Bahá'í principe van volledige gelijkheid tussen man en vrouw, worden geen vrouwen toegelaten in het hoogste bestuursorgaan) alsook op de controle die zou worden uitgeoefend op alle publicaties van Bahá'ís door een commissie in de nationale geestelijke raad.

3.2 Informatie over de Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der laatste dagen (Mormonen)

In de eerste hoofdstukken over dit onderwerp, die in de folder zelf kunnen worden geraadpleegd, wordt verteld wie zij zijn en krijgt de lezer uitleg over hun voorgeschiedenis, ideeën, zendelingen, autoriteiten en organisatie, geloof en leven en over wie zich bij hen aansluit.

Deze folder is gemaakt in het kader van de algemene informatieopdracht omschreven in art. 6 van de wet van 2 juni 1998 en omdat een officiële instantie ons een advies heeft gevraagd over de Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der laatste dagen (*het advies zelf wordt infra behandeld onder het punt opdracht 4*).

Hierna volgt het belangrijkste deel dat handelt over de problemen en controversen.

Problemen, controversen

Verhouding tot de wereld: er zijn de Mormonen en er zijn de anderen (de ‘Heidenen’). In het 10de geloofsartikel wordt gesteld dat de USA het beloofde Land zijn. De *verhouding tot de wetenschap* ligt moeilijk omdat de teksten fundamentalistisch worden geïnterpreteerd (weigering van historische kritiek). De wetenschap is ondergeschikt aan het geloof. Mormonen bestrijden vaak de evolutieleer van Darwin. Maar in Amerika komt het idee van ‘creationisme’ ook bij andere groeperingen voor.

Rol van de vrouw: alhoewel haar werkterrein kan worden uitgebreid tot ‘sociale’ taken, bestaat het ideaal erin kinderen groot te brengen en op te voeden. De vrouw is onderworpen aan haar man (die van zijn kant uitgenodigd wordt tot zin voor maat), die ze nodig heeft om toegang te hebben tot de eeuwigheid. Buitenshuis werken zou gevaarlijk zijn voor haar trouw aan het onderricht en aan de moraal.

Verhouding tot andere religies: de Mormonen hebben onlangs afstand gedaan van hun meest agressieve uitspraken met betrekking tot andere religies. Zij maken geen deel uit van het oecumenische beweging aangezien ze zichzelf als de enige echte ‘herstelde’ christelijke kerk beschouwen; sinds april 2001 probeert de Kerk zich gewoonweg ‘de Kerk van Jezus-Christus’ te laten noemen.

Het doopsel van doden en het archiefwerk inzake genealogie: de overleden niet-Mormonen worden opgespoord en gedoopt, vandaar het aanzienlijk genealogisch opzoekingswerk. In België is begin jaren zestig begonnen met archiveren onder de vorm van microfilm van parochieregisters en van de burgerlijke stand. De originele versie wordt verstuurd naar Salt Lake City. Deze inlichtingen zijn thans beschikbaar op het internet.

De Kerk verlaten? Dat is altijd mogelijk maar met het gevaar te moeten breken met zijn gezin en zijn vrienden (cf. het belang van de investering in het Mormonen-milieu).

Beschuldigingen van racisme zijn ongegrond, ondanks het feit dat de zwarten pas vanaf 1978 op grond van teksten in het Boek van Mormon en de Parel van Grote Waarde tot het priesterambt werden toegelaten. De gelijkheid van allen heeft ertoe geleid dat de Kerk het in het begin moeilijk had in het Zuiden waar de slavernij lang heeft bestaan. De Kerk wijst het standpunt dat een ras superieur of inferieur zou zijn aan ander ras absoluut af.

Polygamie wordt niet meer aanvaard in de Mormoonse kerk. De polygame fundamentalistische takken zijn geëxcommuniceerd.

3.3 Informatie over de Getuigen van Jehovah

In de eerste hoofdstukken over dit onderwerp, die in de folder zelf kunnen worden geraadpleegd, wordt verteld wie zij zijn en krijgt de lezer uitleg over hun oorsprong, ontwikkeling en bekeringsijver en leven en over wie zich bij hen aansluit.

Deze folder is gemaakt in het kader van de informatieopdracht van het IACSSO omschreven in artikel 6 van de wet van 2 juni 1998.

In België zijn er 25.000 Getuigen van Jehova. Hiermee zijn zij de grootste groep waarover het publiek vragen stelt aan het Centrum.

Een goed georganiseerde structuur

De algemene leiding van de organisatie van de Getuigen van Jehovah wordt waargenomen door het Centraal College te Brooklyn (New York). Het Centraal College is samengesteld uit een aantal comités die het bijstaan inzake de publicaties, de geschriften, de opleiding, het personeel, enz. In iedere congregatie is er een college van ouderlingen dat lokaal het gezag vertegenwoordigt van de *Watch Tower Bible and Tract Society*¹, de internationale zetel van de beweging. Meer bepaald is dit college belast met de opleiding en de organisatie van de evangelisatie.

De beweging is georganiseerd in vijftien zones die elk verschillende bijkantoren omvatten. Ieder land maakt deel uit van een bijkantoor en bevat een “Betel”, anders gesteld een nationaal centrum, dat zelf verbonden is met het Betel van het Centraal College van New York. Het land is ingedeeld in districten die zelf zijn samengesteld uit kringen. België heeft twintig kringen terwijl het drie districten bevat. Die kringen zijn samengesteld uit een twintigtal congregaties. In iedere congregatie wordt het te bezoeken grondgebied onder de verschillende Getuigen verdeeld.

Op ieder bestuursniveau zijn er “opzieners” die zorgen voor een correcte werking van iedere administratieve eenheid en voor het toezicht tussen de verschillende niveaus. Indien een Getuige zich niet gedraagt zoals van hem wordt verwacht, kan de zaak voor de opzieners worden gebracht. Na onderzoek en naar gelang van de ernst van de vastgestelde feiten, wijzen de ouderlingen een gerechtelijk comité aan van ten minste drie leden die worden verkozen onder het college van ouderlingen. Het gerechtelijk comité heeft als taak de Getuige weer op het rechte pad te brengen. Het is ook mogelijk dat het ten aanzien van die persoon een maatregel neemt al naargelang het behandelde geval en dat het in bepaalde gevallen kan overgaan tot de uitsluiting van de Getuige uit de congregatie. Op ieder bestuursniveau zijn er “opzieners” die zorgen voor een correcte werking van iedere administratieve eenheid en voor het toezicht tussen de verschillende niveaus.

¹ De Watchtower Society heeft in oktober 2000 drie nieuwe verenigingen zonder winstoogmerk opgericht: de Christian Congregation of Jehovah's Witnesses, de Religious Order of Jehovah's Witnesses en de Kingdom Support Services. Die drie verenigingen hebben duidelijk omschreven afzonderlijke opdrachten.

Problemen, controversen

Bloedtransfusie: De Getuigen van Jehovah weigeren principieel de “allogene” bloedtransfusie¹ en wensen een beroep te doen op vervangende behandelingen. Dat kan tot gevolg hebben dat bijvoorbeeld bij chirurgische ingrepen conflicten ontstaan tussen enerzijds de Getuige van Jehovah die wenst dat zowel ten aanzien van hem als van zijn kinderen zijn geloofsovertuiging wordt gerespecteerd en anderzijds het medisch korps dat aan de patiënt alle noodzakelijke hulp moet verstrekken zonder rekening te houden met de mening van enig ander persoon, teneinde zich niet schuldig te maken aan weigering van bijstand aan een persoon in nood². De Nationale Raad van de Orde van Geneesheren heeft ter zake verklaard dat het onaanvaardbaar is een persoon te laten sterven ingeval grote waarschijnlijkheid bestaat dat een welbepaalde behandeling tot een goed resultaat kan leiden³. In rechtstreeks verband daarmee zijn vaccinaties en transplantaties in het verleden ook altijd verboden geweest voor Getuigen van Jehovah. Sedertdien is dit veranderd en is de Getuige die hiermee wordt geconfronteerd, vrij om “volgens zijn geweten” ervoor te kiezen daarmee al dan niet in te stemmen.

Contacten met de wereld: De Getuige van Jehovah zou God “mishagen” wanneer hij contacten onderhoudt buiten de beweging. De Getuigen van Jehovah laten zich in hun tijdschriften negatief uit ten aanzien van andere godsdiensten, waarbij zij van oordeel zijn dat die godsdiensten afwijken van de “echte godsdienst” van Jehovah. Het enige contact met de buitenwereld dat wordt aanbevolen, gebeurt in het kader van het bekeringswerk. In die gedachtegang nemen de Getuigen niet deel aan nationale feesten en zijn zij niet politiek actief. Voorheen weigerden zij te voldoen aan de militaire dienstplicht. Thans wordt hen nog altijd gevraagd de vlag niet te groeten, hoewel zij de vlag moeten respecteren. Zij beschouwen de vlaggenroet als een vorm van verering terwijl zij alleen Jehovah wensen te eren. Stemmen is niet expliciet verboden maar de Getuigen moeten handelen overeenkomstig de interpretatie die zij geven aan de bijbelse beginselen die hen aanmanen niet deel te nemen aan het wereldse leven. In schoolverband mogen zij niet deelnemen aan de stemming voor de functie van klassenafgevaardigde. Die keuze om zich niet politiek te engageren leidt tot isolatie van de Getuigen die zich daardoor nog iets meer van de maatschappij uitsluiten.

Feesten: de Getuigen van Jehovah weigeren deel te nemen aan een reeks populaire feesten die zij als heidens beschouwen. Zo vieren de kinderen, net zoals de volwassenen, geen moederdag, geen Sinterklaas, geen verjaardagen, geen Kerstmis, geen Nieuwjaar, geen Pasen, geen Sint-Valentijn ... Door die bewuste keuze distantieert (marginaliseert) de Getuige zich van niet-Getuigen en dat draagt bij tot een psychologische terugtrekking uit de wereld en tot isolatie van zijn gezin.

Plaats van de vrouw: Hoewel de Getuigen van Jehovah in juni 2002 eraan hebben herinnerd dat volgens hun leer de vrouw met de man wordt gelijkgesteld, volgt de houding die de beweging aan haar leden aanbeveelt ten aanzien van de vrouw niet de Europese en internationale strekking inzake gelijkheid tussen mannen en vrouwen. Bij de Getuigen heeft de mening van de man voorrang en moet de vrouw hem bijstaan in zijn beslissingen en die in acht nemen. Zij is onderworpen aan haar echtgenoot⁴ en moet hem diep respect betuigen want hij is het gezinshoofd.

¹ “Allogenisch”: in dit kader, transfusie met bloed afkomstig van een derde persoon.

² Krachtens artikel 422bis van het Strafwetboek wordt bestraft hij die verzuimt hulp te verlenen of te verschaffen aan iemand die in groot gevaar verkeert, hetzij hij zelf diens toestand heeft vastgesteld, hetzij die toestand hem is beschreven door degenen die zijn hulp inroepen.

³ Het Raadgevend Comité voor bio-ethiek heeft op 25.03.2002 een advies verstrekt betreffende het weigeren van bloedtransfusie door de Getuigen van Jehovah. Dat advies is gegrond op het voorontwerp van wet dat op 19.02.2002 bij de Kamer is ingediend en is beschikbaar op het volgende adres: <http://www.health.fgov.be/bioeth/nl/advies/advies16.pdf>. U kan tevens het op 15.07.2002 goedgekeurde ontwerp van wet betreffende de rechten van de patiënt raadplegen op het volgende adres: <http://www1.dekamer.be/FLWB/pdf/50/1642/50K1642015.pdf>.

⁴ Ontwaakt! 22.04.1981, blz. 10-11: een vrouw die haar rol vervult, helpt op die manier in grote mate haar echtgenoot een goed gezinshoofd te worden. Ingeval zij zich nederig gedraagt en zich aan haar echtgenoot onderwerpt, hem raadpleegt om zijn mening te weten te komen, hem niet vernedert wanneer hij fouten maakt en hem raadpleegt vooraleer een belangrijke beslissing te nemen, maakt zij hierdoor de taak van haar echtgenoot aangenamer en gemakkelijker (Efes. 5:22, 33).

Lezing van de Bijbel: De Getuigen van Jehovah nemen de tekst van de Bijbel letterlijk, zonder rekening te houden met de context en het literaire genre. Man kan dit een fundamentalistische lezing noemen. Bovendien interpreteren zij de Bijbel volgens hun leer. Dit staat in contrast met een kritische lezing van de Bijbel waarin rekening wordt gehouden met de literaire en historische context om de bijbelteksten te interpreteren.

Valse profetieën: De Getuigen van Jehovah hebben verschillende data berekend waarop grote gebeurtenissen zouden plaatsvinden. Meermaals is Armageddon, het grote gevecht tussen de krachten van het goede (geleid door Christus) en de krachten van het kwaad (geleid door Satan) aangekondigd. Maar die voorspellingen zijn niet uitgekomen. De Getuigen van Jehovah houden nochtans vol dat Christus in 1914 op onzichtbare wijze op Aarde is teruggekeerd, maar zij geven toe dat zij zich vergist hebben bij de berekening van het aanbreken van Armageddon.

De beweging verlaten: voor de leden die de beweging verlaten, de “uitgeslotenen”, gelden strikte banmaatregelen. De beweging streeft er zo naar haar “zuiverheid” te handhaven. De personen die blijk geven van oprecht berouw kunnen opnieuw in de congregatie worden opgenomen.

Vervolging: Het is historisch juist dat de Getuigen van Jehovah te lijden hebben gehad van religieuze discriminatie in een aantal landen die vroeger deel uitmaakten van de Sovjet-Unie waar zij het slachtoffer zijn geweest van gewelddaden en dat blijkbaar nog steeds zijn. Onder het nazisme zijn de Getuigen van Jehovah omwille van hun godsdienst naar concentratiekampen gedeporteerd, waar ze een onderscheidingsteken moesten dragen.

3.4 Reproductief menselijk klonen: waarschuwing van het IACSSO

Persbericht verspreid op 9 januari 2003 en opgesteld naar aanleiding van de mediacampagne gelanceerd door Raël eind december 2002.

Reproductief klonen van mensen: een waarschuwing van het I.A.C.S.S.O.

Het Informatie en Adviescentrum inzake Schadelijke Sektarische Organisaties reageert hiermee op de aankondiging door de Raëliaanse Beweging van de geboorte van kinderen die zouden gekloond zijn. Claude Vorilhon, alias Raël, heeft een mythe gecreëerd die de grondslag vormt voor het stichten van de Raëliaanse Beweging. Hierin wordt beweerd dat de oorsprong van de mensheid moet toegeschreven worden aan genetische manipulatie uitgeoefend door buitenaardse wezens. Deze pseudo-wetenschappelijke theorie, evenals zijn pleidooi voor eugenisme, leiden tot het concept van 'geniocratie' die de uitoefening van de politieke macht uitsluitend wil toekennen aan mensen wiens I.Q. 50 % hoger is dan het gemiddelde. In naam van de geniocratie, ontwikkelt Raël een anti-democratisch discours, zoals bijvoorbeeld zijn aansporing voor Le Pen te stemmen tijdens de tweede ronde van de verkiezingen voor de Franse president in 2002.

Met betrekking tot het reproductief klonen van mensen keert Raël zich resoluut tegen de internationale gemeenschap, die dergelijke praktijken veroordeelt op grond van wetenschappelijke en ethische overwegingen. Het ongecontroleerd experimenteren met reproductief klonen – dus onwetenschappelijk en met hoofdzakelijk commerciële doeleinden – op aanhangers van de Raëliaanse Beweging zou, indien het lukt, deze personen en de kinderen die daaruit (zullen) geboren worden blootstellen aan ernstige, eventueel onomkeerbare, risico's. Deze adepten, die voorgesteld worden als vrijwillige patiënten, zijn eigenlijk slachtoffers van een uitbuiting hetzij van de noodsituatie waarin ze zich bevinden, hetzij van hun verlangen naar onsterfelijkheid.

De Raëliaanse Beweging wendt opnieuw de techniek van provocatie aan om de aandacht van de media te trekken. Het hoofddoel van deze operatie is dus niet het concrete resultaat van het experiment waarvoor ze geen wetenschappelijke bewijzen aandragen, als ze dat al zouden kunnen.

Het Informatie en Adviescentrum inzake Schadelijke Sektarische Organisaties waarschuwt tegen praktijken die personen blootstellen aan lichamelijke en psychische schade door een onterecht beroep op de vrijheid van geloof en godsdienst. Door experimenten op mensen uit te voeren, verlaat de Raëliaanse Beweging het kader van de godsdienstvrijheid en treedt ze binnen in het juridische domein van burgerlijke en strafrechterlijke aansprakelijkheid.

OPDRACHT 4: Adviezen en aanbevelingen formuleren voor de autoriteiten

cf. II. Art. 6, §1, 4° hetzij uit eigen beweging, hetzij op verzoek van elk openbaar bestuur, adviezen en aanbevelingen uitbrengen over het verschijnsel van de schadelijke sektarische organisaties en in het bijzonder over het beleid inzake de strijd tegen deze organisaties.

§2, 5° op zijn bijeenkomsten vakbekwame verenigingen en personen raadplegen of uitnodigen die het nuttig acht te horen.

*cf. II. Art. 7 De adviezen en de aanbevelingen van het Centrum zijn gemotiveerd.
De adviezen zijn openbaar, behoudens behoorlijk gemotiveerde andersluidende beslissing van het Centrum.*

Inleiding

Alleen de openbare autoriteiten zijn gerechtigd om het Centrum te verzoeken een advies te formuleren.

Onder openbare autoriteit moet ieder orgaan van de federale staat en van de gemeenschappen en de gewesten met openbaar gezag worden verstaan.

Het Centrum heeft volgende adviezen, aanbevelingen en antwoorden verstrekt:

- advies d.d. 31 mei 2001 aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken, Dienst Vreemdelingenzaken, over de "Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der laatste dagen" (Mormonen), hierna in extenso weergegeven;
- aanbeveling d.d. 26 november 2001 aan de minister van Justitie om aan de Administratieve Coördinatiecel inzake de strijd tegen schadelijke sektarische organisaties een vertegenwoordiger van het Ministerie van Volksgezondheid en een vertegenwoordiger van het Ministerie van Buitenlandse Zaken toe te voegen, hierna in extenso weergegeven;
- antwoord d.d. 24 juni 2002 op een dringend verzoek om advies van de minister van Justitie, met conclusies, naar aanleiding van cursussen transcendente meditatie voor een gevangenis, waarvan de conclusies hierna worden vermeld;
- advies d.d. 16 september 2002 aan het parket met betrekking tot een vonnis omtrent de toekenning van de bewaring van minderjarige kinderen (geen openbaar advies).

De verzoeken om advies van openbare autoriteiten zijn gestegen tijdens de in dit verslag bestreken periode.

De belangstelling van de magistraten in die zin is sedertdien bevestigd.

1. Advies van het Informatie- en Adviescentrum inzake de Schadelijke Sektarische Organisaties (I.A.C.S.S.O.) over de graad van schadelijkheid van de Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen (31 mei 2001)

Gelet op het verzoek om advies gericht aan het Centrum,

Aangezien niet is geantwoord op de vragenlijst van het I.A.C.S.S.O. aan de Belgische verantwoordelijken van de Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen, hierna “de Kerk” genoemd.

In hoofdzaak overwegende dat:

1. de officiële verslagen van onderzoekscommissies over de sekten in België, Frankrijk, Zwitserland (Duitsland, Canada) ten laste van de Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen geen negatieve elementen bevatten;
2. voor zover het I.A.C.S.S.O. weet, in de Europese landen geen rechterlijke beslissingen zijn bekend gemaakt op grond waarvan de beweging voor een of andere inbreuk op de wet is veroordeeld;

overwegende dat met betrekking tot specifieke punten die tot bepaalde publieke controverses zouden kunnen leiden:

3. de sociale en religieuze controle niet van die aard blijkt te zijn dat alle jonge leden van de Kerk verplicht zijn een twee jaar durende stage van zendeling te lopen. Uit de statistieken blijkt dat slechts 33% van de jonge mannen en 5% van de jonge vrouwen die taak verrichten. Volgens de internetsites van de Mormonen is de keuze vrij;
4. hoewel de teksten van de Kerk beweringen bevatten die als racistisch kunnen worden aangemerkt, de praktijk aantoonde dat deze uitlatingen niet meer van toepassing zijn (bv. ten aanzien van de “zwarten”);
5. de houding ten aanzien van de vrouw niet in de lijn ligt van de Europese en internationale trend tot gelijkheid van man en vrouw;
6. met betrekking tot de aangelegenheid van de polygamie waarvan de Kerk bij het begin van haar bestaan de toepassing heeft aanvaard en aangemoedigd en dat, na (soms hevige) conflicten met de Amerikaanse staten, de Kerk officieel afstand heeft genomen van de polygamie (en de praktijk ervan) en het tot een reden voor verbanning heeft gemaakt, dissidente individuen en bewegingen toch blijven vasthouden aan deze praktijk die door de Kerk is veroordeeld;
7. hoewel de beweging oorspronkelijk een duidelijk theocratisch model aanmoedigde, ze zich in de loop der jaren heeft aangepast aan en geïntegreerd in het democratisch systeem van de Verenigde Staten en andere democratische landen ;
8. de officiële doctrine een fundamentalistische interpretatie van de grondgeschriften toepast waarbij historische kritiek op de bronnen niet is toegelaten (bv. hun inzichten over de oorsprong van de wereld – het afwijzen van de evolutie – en de oorsprong van de beweging ; de uitsluiting van bepaalde historici door de beweging).

Op grond van deze vaststellingen is het Informatie- en Adviescentrum inzake Schadelijke Sektarische Organisaties van oordeel dat de Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen in de huidige omstandigheden in België geen bijzonder risico inhoudt, rekening houdend met artikel 2 van de wet van 2 juni 1998 houdende oprichting van een Informatie- en Adviescentrum inzake de schadelijke sektarische organisaties en van een Administratieve coördinatiecél inzake de strijd tegen schadelijke sektarische organisaties (*Belgisch Staatsblad* van 25 november 1998).

Met dit advies wordt geenszins vooruitgelopen op de verdere evolutie van de beweging of van de personen die deel ervan uitmaken.

2. Aanbeveling aan de minister van Justitie om aan de Administratieve Coördinatiecel een vertegenwoordiger van het Ministerie van Volksgezondheid en een vertegenwoordiger van het Ministerie van Buitenlandse Zaken toe te voegen (26 november 2001)

Het Informatie- en adviescentrum inzake de schadelijke sektarische organisaties,

Overwegende dat de Administratieve Coördinatiecel inzake de strijd tegen schadelijke sektarische organisaties over een samenstelling moet beschikken die het haar mogelijk maakt haar opdrachten zo doeltreffend mogelijk uit te voeren;

Gelet op het gevaar van bepaalde misstanden bij sekten inzake volksgezondheid, onder de aandacht gebracht door de Onderzoekscommissie belast met de beleidsvorming ter bestrijding van de illegale praktijken van sekten en van de gevaren van die sekten voor de maatschappij en voor het individu, inzonderheid voor de minderjarigen¹;

Overwegende dat de Onderzoekscommissie in haar verslag de aanbeveling heeft gedaan een vertegenwoordiger van het Ministerie van Volksgezondheid toe te voegen aan de Coördinatiecel²;

Gelet op het belang van de internationale aspecten van het fenomeen van schadelijke sektarische organisaties;

Overwegende dat de deelname van vertegenwoordigers van het Ministerie van Volksgezondheid en van het Ministerie van Buitenlandse Zaken ertoe zou leiden dat de doeltreffendheid van de Administratieve Coördinatiecel inzake de strijd tegen schadelijke sektarische organisaties zou worden verhoogd,

Doet aan de minister van Justitie de aanbeveling een ontwerp van amendement van artikel 1 van het koninklijk besluit van 8 november 1998 houdende samenstelling, werking en organisatie van de Administratieve Coördinatiecel inzake de strijd tegen schadelijke sektarische organisaties³ voor te leggen aan de Ministerraad teneinde aan de samenstelling van voornoemde cel een vertegenwoordiger van het Ministerie van Volksgezondheid en een vertegenwoordiger van het Ministerie van Buitenlandse Zaken toe te voegen.

¹ Kamer, gewone zitting 1996-1997, 313/7 – 95/96, blz. 216 e.v..

² Kamer, gewone zitting 1996-1997, 313/7 – 95/96, blz. 220 e.v..

³ B.S. van 9 december 1998.

3. Dringend verzoek om advies betreffende de transcendentale meditatie (TM) door de minister van Justitie naar aanleiding van cursussen TM in een gevangenis: antwoord met informatie en conclusies (Brussel, 24 juni 2002)

Constateringen

Vooraf moet nogmaals worden opgemerkt dat, gelet op de korte tijdspanne waarin deze studie moest worden verricht, ze onmogelijk als volledig en definitief kan worden beschouwd. Naast de bronnen die wij hebben onderzocht, bestaat er nog een groot aantal andere bronnen, die wegens tijdsgebrek nog niet zijn bestudeerd. Zo ontbreken momenteel in dit onderzoek belangrijke studies over het gebruik van ontspanningstherapieën in gevangenissen, waarvan wij de referenties pas ontdekten tijdens ons onderzoekswerk.

Hier volgen enkele vaststellingen die een antwoord kunnen bieden op de vraag of de *Transcendente Meditatie* (TM) geschikt is om te worden toegepast in de penitentiaire instellingen in België, in casu Brugge.

1. De TM zou reeds meer dan 25 jaar worden toegepast in verschillende penitentiaire stelsels over de hele wereld: in de VSA (California, Massachusetts, Minnesota, Texas en Vermont), de Filippijnen, Kenia, Senegal en de Nederlandse Antillen. Het resultaat daarvan, en dit wordt volgens de TM-beweging in diverse wetenschappelijke onderzoeken bevestigd, is een aanzienlijke vermindering van het recidivisme¹. In andere gevangenissen (bv. in Texas en Boston, V.S.A.) werd dan weer beslist om TM toch niet te laten doorgaan, ondanks de herhaalde pogingen van de beweging². Wat de redenen hiervan waren, wordt echter niet vermeld.

2. De organisatoren van TM wijzen erop dat wetenschappelijk onderzoek de degelijkheid van hun handelwijze heeft bewezen (zowel op het vlak van de methodologie als op het vlak van de gevolgen). Gelet op de kritiek op dit “wetenschappelijk onderzoek” die wij hebben verzameld en aan u hebben voorgesteld in hoofdstuk twee, lijkt het ons dat voorzichtigheid geboden is bij het toepassen van de TM in de penitentiaire complexen in België. Bovendien moet eveneens rekening worden gehouden met de constatering dat initiële positieve ervaringen met de TM aanzetten tot het volgen van meer en intensievere cursussen. Het is wel zo dat slechts een minderheid die met TM begint, ook daadwerkelijk doorgaat. Niettemin kan de vraag worden gesteld of het risico kan worden genomen gedetineerden te confronteren met de negatieve effecten van TM zoals wij die hebben vastgesteld.

3. De TM biedt zich aan als een neutrale ontspanningstechniek, maar in feite impliceert het beoefenen van de TM een daad van eredienst. Uit ons onderzoek is immers duidelijk gebleken dat de TM een neo-hindoeïstische beweging is. Dit komt tot uiting in hun geloofsopvattingen die voortkomen uit de Advaita-Vedantatraditie. Ook uit het verloop van hun initiatieceremonie en uit het gebruik van de mantra bij de meditatie blijkt evenwel duidelijk het religieus-hindoeïstisch karakter ervan. Bijgevolg kan de vraag worden gesteld of de promotoren van de TM wel volledig oprecht zijn in de wijze waarop zij hun praktijk aan derden presenteren. Men kan eveneens de vraag stellen of men gedetineerden en hun cipiers een religieuze ceremonie van een voor hen vreemde religie kan laten meemaken zonder dat zij de ware aard van een dergelijke praktijk beseffen.

¹ *Meditation: An Alternative to Imprisonment*, in *Curtin Business School Media Releases*, 16 november 1999, <http://www.cbs.curtin.edu.au/CBS/LIBRARY/media/meditation.htm> (toegang 18.06.2002).

² <http://minet.org/TM-EX/Summer-91> (toegang 23.06.2002)
www.trancenet.org/trancearch/1096.shtml (toegang 18.06.2002)

4. In de brochure die door de Belgische TM-beweging werd opgesteld om hun project voor te stellen is niet enkel sprake de gevangenen tweemaal twintig minuten te laten mediteren volgens de TM. Men stelt voor de TM te laten voorafgaan door lichaams- en ademhalingsyoga. Deze lichaams- en ademhalingsyoga lijken ons, mits zij gedoceerd worden door een neutraal persoon, geschikte ontspanningstechnieken.

5. De brochure van de TM bevat enkele opvallende elementen die tot voorzichtigheid aanmanen. Naast de yoga en de TM ontvangen de gedetineerden ook een lespakket van in totaal 48 uren (twee uren per week en dit gedurende zes maanden), waarin het theoretisch kader van de TM, de *Wetenschap der Creatieve Intelligentie*, wordt behandeld. Het gaat dus blijkbaar om meer dan het aanleren van een techniek. Bovendien wordt van de gedetineerden een zekere financiële en symbolische participatie verwacht als blijk van motivatie. De organisatoren verwachten niet enkel van de gedetineerden, maar ook van de cipiers dat zij de techniek van de TM aanleren. Kan men dit van deze laatsten zonder hun uitdrukkelijke toestemming eisen? Ten slotte wordt van de deelnemers verwacht dat ze vragen of problemen rechtstreeks melden aan de TM-leraar, en dus niet aan iemand anders. Dit roept vragen op omtrent de aard van de relatie tussen de gedetineerden en hun leraars, en binnen welke context een dergelijke relatie in een penitentiaire instelling kan worden toegestaan.

Tot **besluit** willen we nogmaals herhalen dat het onderzoek naar de TM gezien het tijdsgebrek niet definitief noch volledig is. Niettemin zijn er volgens ons nu reeds voldoende elementen aanwezig om aan te manen tot uiterste voorzichtigheid. Wenst men de gevangenen toch de mogelijkheid te bieden deel te nemen aan een of andere ontspanningstechniek, dan lijkt het ons beter een meer neutrale techniek voor te stellen in plaats van de controversiële TM-techniek.

IV - Samenwerking met de Administratieve Coördinatiecel inzake de strijd tegen schadelijke sektarische organisaties

In de wet van 2 juni 1998 houdende oprichting van een Informatie-en adviescentrum inzake de schadelijke sektarische organisaties en van een Administratieve coördinatiecel inzake de strijd tegen schadelijke sektarische organisaties

is inzonderheid nader bepaald dat het Centrum voor de uitvoering van zijn opdrachten nauw samenwerkt met de Administratieve coördinatiecel (Hfdst. II, Art. 6, §2) en dat deze laatste een nauwe samenwerking met het Centrum moet opbouwen (Hfdst. III, Art. 15, 5°).

De samenwerking tussen de twee organen en in het bijzonder met de magistraten van de Cel (vertegenwoordiger van de voorzitter van de cel en vertegenwoordiger van het College van Procureurs-generaal) is nauwer geworden, en de complementaire aanpak is met name duidelijk geworden in het kader van de verzoeken om advies of informatie.

Koninklijk besluit van 8 november 1998 houdende samenstelling, werking en organisatie van de Administratieve coördinatiecel inzake de strijd tegen schadelijke sektarische organisaties

Het Centrum heeft de plenaire vergaderingen die de Cel (in de kantoren van het Centrum) heeft georganiseerd, bijgewoond. Het heeft deelgenomen aan de debatten en er zijn standpunten kunnen uiteenzetten.

In fine, wenst het Centrum het duidelijke belang van de samenwerking met de magistratuur te onderstrepen, in het bijzonder met de vertegenwoordigers van het parket; de Cel vereenvoudigt deze aanpak.

Perspectieven

Eind april 2003 heeft het Centrum zijn eerste vierjaarlijks mandaat afgerond. Het mandaat van de leden van het Centrum is tot 31 oktober 2003 verlengd (Kamer, CRABV 50 PLEN 341). Uit beide tweejaarlijkse rapporten mag voldoende blijken dat de wetgever met de oprichting van het Centrum door de Wet van 2 Juni 1998 een nuttig en efficiënt instrument heeft geschapen dat de bevolking en de overheid objectieve informatie kan verschaffen over bewegingen die hun activiteiten in ons land ontplooiën, en hen kan wijzen op mogelijke gevaren die van bepaalde groepen (kunnen) uitgaan. Het nog steeds toenemend aantal vragen om informatie die aan het adres van het Centrum gericht zijn toont dat voldoende aan. Teneinde de werking van het Centrum in de toekomst nog doeltreffender te maken, willen wij volgende **doelstellingen prioritair** verwezenlijken.

A. Internationaal niveau

1. Intense contacten onderhouden met de betrokken instanties in het buitenland, in het bijzonder met de Europese instellingen, teneinde een objectief beeld van de Belgische houding inzake gevaarlijke sektarische organisaties te verspreiden;
2. Nauwere samenwerking met de diensten van het Ministerie van Buitenlandse zaken ontwikkelen;
3. Structurele contacten ontwikkelen met analoge officiële centra in het buitenland, o.m. door regelmatige ontmoetingen op Europees niveau.

B. Nationaal niveau

1. Contacten met de openbare diensten in België intensifiëren, tot op het gemeentelijk niveau;
2. De website verder uitbouwen en ontwikkelen zodat de opgeslagen informatie gemakkelijker ter beschikking wordt gesteld van een geïnteresseerd publiek (ook in het buitenland);
3. Nog meer folders maken voor het publiek, zowel over groeperingen waarover de meeste vragen bestaan, alsook transversale folders over onderwerpen die te maken hebben met schadelijke sektarische organisaties (b.v. sekten en gezondheid);
4. Verdere ontwikkeling van de bibliotheek en documentatieruimte;
5. Intensifiëren van samenwerking met de terreinverenigingen in België;
6. Contacten met de verschillende professionele milieus (advocaten, artsen, bedrijven, notarissen, enz.).

Teneinde deze prioriteiten te realiseren, legt het Centrum volgende prioriteiten op het vlak van de middelen vast en vraagt het de overheid hiervoor de nodige financiële en administratieve voorzieningen te treffen:

1. De personeelsformatie van het secretariaat versterken;
2. Zo vlug mogelijk een gespecialiseerde bibliothecaris met voldoende ervaring in dienst nemen teneinde onze wettelijke verplichtingen te kunnen naleven.